

tribuna

3din

Ljubljana, 16.1.1978. letnik XXVII Številka 5

16. december 1977

Ni revolucije proletariata, ki ne bi hkrati tudi kulturna revolucija, kajti vsaka revolucija že po naravi svoje totalitete prodre tako v bazo kot v družbeno nadstavbo. Če pa se zgodi, kar se je na Filozofski fakulteti ob Dnevu kulture, potem je potrebno premisliti vse in o vsem kar onemogoča, da bi hkrati s permanentno revolucijo potekala tudi kulturna revolucija v permanenci. Nič ni tako sveto, da bi ne bilo mogoče zdreti oltarja in po-metati svetnike na tla, nič ni tako sveto, niti takoimenovana kultura ne.

Ko je v šestdesetih letih padel svileni prt slovenske tradicionalne poezije in se je njen romantični mit zatre-sel v temeljih, je bilo to revolucionarno in avantgardno dejanje. Toda bilo je dejanje tiste avangarde takrat in ne danes. V luči novega je zgorel mit pesnika in pesništva in potegnil za seboj tudi druge oblike umetniške artikulacije. Danes pa je to postalo farsa, ki se ponavlja na upepeljenem pogorišču. Tu in zdaj je to samo ne-močna onanija, prosto sezidana stena brez oken in vrat. Pri tem je treba odmisлити tiste ustvarjalce, ki so našli zavesti nove dobe primerno in zanimivo obliko artikulacije, pa naj bodo to pesniki, slikarji, glasbeniki ali ustvar-jalci v gledališču in pri filmu. V našem primeru pa gre samo za Dan kulture na Filozofski fakulteti, ki je bil res imenitno predočanje tiste farse, ki se ponavlja. Še več: v svojem narobnem manirizmu ne pozna nobenih meja in ker je brez tal, misli, da je cel ta svet brez tal in ne ve kaj bi, čeprav lahko tudi ne bi.

Po Gramsciju: ni pomemben samo juriš na pravnapolitični del družbene nadstavbe, prav tako je pomemben napad na "societá civile", na občansko družbo in njen ideološki aparat, torej na ideologijo samo, na religijo in na kulturo. Pri tem, ko je bila osvojena pravnapolitična tretjina sveta, je bila pozabljena tista "občanska družba", ki v svoji kakorkoli že sprejrtjenosti zavesti rojeva prav tako sprejrtjeno zavest. Prav v nenehnem boju s sprejrtčanem zavesti se kaže moč in uspešnost permanentne revolucije, ki mora kakor stražar stati ob ognju revolucije in razpihovati žerjavico.

Dejstvo je, da so nekateri pozabili na zgodovino in pozabili na civilizacijo, v kateri so rojeni: tudi to je dejstvo. Evropska civilizacija je nastala v dvatisočpetsto letni tradiciji, ki se je ohranjala od Iliade in Odiseje sem. To pomeni, da smo s to tradicijo usodno povezani in da je to edini zmaj, s katerim se lahko tepemo za lepo princesko: svobodo. Pri tem nam ne more pomagati ne zen-budizem, ne narobe razumljena parapsihologija, niti nirvanistični leti v preteklost in prihodnost. Pri tem je ena sama pomoč: vzeti vse te vzhodne reči v razmi-slek in jih po dialektični metodi premisliti. Eno pa je gotovo: zen-budizem ali nirvanizem ne bosta Indije in dežel okoli nje ozdravila zaostalosti in slepe sprejrtjenosti zavesti, ki v svojem jedru ohranja pravo razredno na-sprotje, tega pa se da pobiti samo z revolucionarnim bojem. To pa je precej kruta misel za tiste, ki jim je ljubši beg (eskapizem, ki je bil znan v evropski romantiki, vendar spet zrcalno odsevan), kot pa boj s tem, tu in zdaj. Še enkrat: na tem svetu je mnogo reči, za katere se je vredno pretepati kakor za slavni Mambrinov šlem v Don Kihotu, a pomembnejše od pretepa samega je izhodišče, je temelj, s katerega in zaradi katerega se bijemo.

Miki:
BANANA

Prav gotovo smo v nekem praznem prostoru, od koder so izginili miti in prečudežna bitja, dobre vile in tudi antikrista se ne bojimo več. Prav gotovo pa ni vseeno, če ta izpraznjeni prostor naselimo z novimi bogovi in relikvijami ali pa ga naselimo s samim seboj, da bo živeti pri sebi za drugega malo manj utopijska in malo več resničnost. Kadar pa se moji revolucionarni zavesti nasproti postavi kot alternativa reakcionarna meščanska in malomeščanska ideologija, ki je kakor razglednica pripotovala s katerega od pariških ali londonskih ali amster-damskih sejmov, do tja pa je prišla od kdovekod, se moram resno vprašati po moči mojega alternativnega argu-menta, ki mora biti v tesni zvezi z revolucijo v permanenci. In ravno ta opij, ki na zahodu zavestno slabi revo-lucionarne misli, se je v vsej svoji glorijski razstavitvi po prostorih Filozofske fakultete, se je dal svetu na oči v vsej luči in v vsej bornosti. Zato je bilo razkazovanje delovnih akcij pesek v oči in zato Ervin Fritz ni bral odprtim ušesom, temveč gluhim stenam, množici gluhih in slepih. Prav gotovo je v dvomih, ali je vsaka spontana mno-žična akcija res že apriori leva. 16. decembra 1977 na Filozofski fakulteti ni bila. Bila je izrazito desna, razen nekaterih izjem, ki pa so se v sejmarskem cirkusu razgubili. Tudi če postavimo možnost, da tisti, ki so to po-čeli, ne vedo, kaj počno, je njihova krivda precejšnja. Predpostavljam in to z argumentom, da se vsaj nekateri preklemansko zavedajo svoje zavesti, kar se je pokazalo že na Erjavčevi 29. Tisti pa, ki se tega ne zavedajo, nosijo dvojno krivdo: ker se tega ne zavedajo in ker svoje ne-zavedanje prodajajo.

Kljub temu, da nosimo od očetov vcepljen revolucionarni sindrom, si moramo priti na čisto, da svoboda anarhije ni svoboda svobode, ampak iz zgodovinskega konteksta iztrgana akcija in zaradi tega že v samem temelju neuresničljiva. Prav gotovo nam v času, ko je ideja proletarske in socialistične revolucije dobila plane-tarno dimenzijo, ne more kdorkoli že prodajati meščanske poze in anarhistične zavesti kot edine oblike boja, pa čeprav boja proti lastnim očetom, ki jim moramo razrušiti še tiste ostale oltarje, na katere so nekateri od njih zlezli. Ne zato, da bi si oltarje prisvojili, temveč da jih razdremo, ker so napoti prihodnosti in jih ne potrebujemo več. Tega pa nas je strah, strah nas je imaginarnega očetovega biča, bojimo se v odprto politično razpravo, v kateri naj zmaga "moč argumenta in ne argument moči". Vsaka akcija, tudi kulturna, je politična akcija: pri-krita ali odkrita. Kdor misli drugače, je zaman obdral šolske klopi in naj začne znova: pri začetkih te civilizacije in skozi zgodovino gledano dialektično. Da se zavarujem: izrek Roze Luxemburg "Svoboda je svoboda tistega, ki misli drugače," je lahko fraza, če je ne razumemo v kontekstu proletarske revolucije in ga prevajamo v katero-koli okolje in v kakršenkoli koncept. Prav tako je z drugimi uvozi, iztrganimi iz konteksta buržoazne in liberalne ter celo social-demokratske strukture. Vse po vrsti doživljajo poraze, ki jim jih zadaje prav revolucionarna praksa delavskega razreda.

Kar se je dogajalo na Filozofski fakulteti, je bila razprodaja meščanstva, reakcije, je bila onanija mešetarjev, ki so v samovšečni pozi prodajali svoje piškave orehe, uvožene nabožne figurice iz medenine. Bilo je tako daleč od žive misli permanentne revolucije, da je bilo kot dolga in moreča maša za boga, ki je že enkrat umrl.

Bog je umrl, ostali so posnemovalci. S tem začnemo v Tribuni tisti pravi ring, iz katerega naj zgodovina na ramenih prinese tistega zmagovalca, katerega argument bo zmagovitejši.

Za uredništvo:
Srečo Zajc

V dneh od 07. do 14. novembra je potekala v Beogradu okrogla miza: NEDELJA LATINSKE AMERIKE, na kateri je aktivno sodeloval tudi študentski list TRIBUNA s svojimi dopisniki. Da celotna akcija ne bi, kakor mnoge druge, stekla med prsti sloven-ske javnosti, se je uredništvo TRIBUNE odločilo organizirati solidarnostno akcijo, ki jo je poimenovalo ŽELEZO V OGNJU — POZIV KOVAČEM Proti imperializmu in fašizmu, za svobodo ljudstev Latinske Amerike. Akcija je stekla v mali dvorani Štu-dentskega naselja dne 15. novembra, ob 18.30 uri. Večer je ob nagovorni besedi ministra za gospodarstvo v Allendejevi vladi Pedra Vuškoviča in revolucionarnih pesmih Latinske Amerike, ki sta jih izvajala Chango Cejas, argentinski emigrant in Helmi — čileanski emigrant tekeli spontano. Spomnili smo se, resda le skozi pesem in plakat, ki ga je ob tej priložnosti izdala Tribuna, na trpljenje latinsko-ameriških ljudstev. Toda spomnili smo se! Mi, ki smo bili tam, smo to čutili tudi drugače kot spomin — bolj globoko.

No, akcija se ni končala tisti ponedeljek. Tribuna bo v nadalje-vanjih objavila nekaj najzanimivejših tekstov z okrogle mize v Beogradu, nekaj intervjujev in sicer z R. Guevarro, Arroyem, A. G. Frankom itd. Pa še nekaj: Revija "Ekran" bo v enem letošnjem decembrskem tednu predstavila selekcijo latinsko-ameriških fil-mov. Izkupiček cele akcije je namenjen kot pomoč boju čilskega ljudstva za svobodo. Plakate, ki so bili tiskani ob tej priložnosti pa lahko še dobite na uredništvu TRIBUNE.

UREDNIŠTVO

MESTO, VLOGA IN POMEMBNOST KONTRAINFORMACIJE

Toni Gomisček

Čeprav je izraz "kontrainformacija" novejšega datuma, se v bistvu — torej glede na predmet in cilj informiranja — oslanja na Marxove misli o "drugem informiranju", eksplicirane zlasti v tretjem pismu Rugeju.

Ena izmed prvih značilnosti tako pojmovane kontrainformacije bi bila kritika, ki bi se artikulirala tako na nivoju družbene bilke kakor tudi družbene zavesti, to je oblika družbene zavesti, ali, z drugimi besedami, kritik se ne le lahko, ampak mora lotiti vseh vprašanih človekove eksistence. Osnovni cilj kritike je "zaveznanje stališča", ker le tako "svetu ne stopimo nasproti doktrinarno z nekim novim principom: tu je resnica, tu pokleknj! Svetu razvijamo iz principov sveta nove principe", "reforma zavesti je samo v tem, da priključimo svetu njegovo zavest, da ga zbudimo iz sanj o njem samem, da mu razložimo njegove cilje". Gre torej za (geslo): "reforma zavesti ne z dogmami, ampak z analizo mistične, sami sebi nejasne zavesti, pa naj nastopa religiozno ali politično" ali preko množičnih medijev kot nekakšen (nov) družbeni cement; to pa je potem dejansko "samospoznavanje (kritična filozofija) časa o svojih bojih in željah".

Preko "brezobzirne kritike vsega obstoječega, brezobzirnega v tem smislu, da se kritika ne boji rezultatov in prav tako ne konflikta z obstoječimi silami" se oblikuje zavest, ki je kritična zavest. Kritična zavest pa ne more biti edini razlog d'etre kontrainformacije, ampak zgolj osnova za konkretne politične boje. Končni cilj kontrainformacije je torej socialna emancipacija, medtem ko za "informacijo v službi politične nadvlade razreda, ki ima monopol nad sredstvi proizvodnje" lahko trdimo, da v pogojih razvite kapitaliste družbe izhaja iz politične emancipacije in politično emancipacijo samo utrjuje. (Ne zdi se nam potrebno posebno dokazovanje zgorajne trditve; dovolj bo, če se spomnimo na "specializirane" informacije za ženske in moške, pa spet za vladajoče in za vladane, za katoličane in muslimane, za pedre in za lezbijke, za samce in za sparjene, praktično za vsak razbit atom enega samega človekovega generičnega bista.)

Kontrainformacija je torej istočasno informacija o resničnem, se zoperstavlja predelanim informacijam in vedno teži k odkrivanju vzrokov za konkretni pojav, kakor tudi poskuša prikazati pojav v vseh svojih dejanskih razsežnostih, torej tudi to, kar lahko le z veliko koncesijo sedanjim uporabi termina označimo kot posledice, informacija temelji na "olepšanem" fenomenološkem pristopu, povezanem s šamansvom, kontrainformacija na zgodovinsko-materialistični analizi nekakega pojava. Informacija hoče ugajati, vzbujati pri prejemniku sporočila gnev — v kolikor je pojav uradno označen kot "negativen — ali pa odobravane, če gre za uradno "pozitivne" pojave, že s samim načinom podajanja. Glede na to, da za

to rubrika "Ljudje in nravi" (če naj se zadržimo pri eni sami rubriki in ne pri večini posameznih člankov, od "Male nočne kronike" do Breščakovega oblikovanja Italije po podobi, o čemer pa je že bilo mnogo govora). Skratka, v sistemu "sistemskega" informiranja se nek- in s tem vsak-konkreten dogodek prikazuje tako, da vrši konzolatorno in evazijskično funkcijo. Množičnim medijem je potrebno priznati visoko stopnjo tenkočutnosti za zaznavanje tenzi svoje publike in stalno prilagajanje sporočil — je to same selekcije sporočil kakor tudi različnega oblikovanja sporočil — potrebam po vedno novih pomirlivih bralca s sistemom kot celoto. Čeprav ne mislim odrekat ti se sposobnosti tudi našim novinarjem, se mi vseeno zdi najbolj tenkočutni severnoameriški novinarji, ki so vedno znali in še znajo potolažiti svoje občinstvo. Poglejmo samo nekaj primerov dejanske fenomenalne rešitve (seveda fenomenalne samo s stališča vrednote ohranitev sistema): v primeru tenzil, ki jih je povzročala vojna v Vietnamu — v smislu izgubljanja vojne v Vietnamu — so to dosegli z barvnimi televizijskimi reportažami z bojišča, predvajanimi vsak večer v okviru rednega predvidenega televizijskega programa; barvni televizorji, ki vse dotlej niso bili v prodajo (ne glede na perspektivne "in colour" z raznimi Davis, Sinatra, Stralsandkami, itd.) so bili naenkrat razgrajbeni in vsi so bili veseli in potolaženi (še zlasti proizvajalci barvnih televizorjev). Ali drug primer: Nixonov odstop je bil tako skrbno "pripravljen", da ni vzbudil niti najmanjšega nezaupanja v politični sistem kot celoto — še več, na lanskih volitvah je bilo toliko volilcev, kot še nikoli v zgodovini Združenih držav. Sicer pa to, da je človek sam kriv za svojo tragedijo, bodisi ta na zemlji v obliki impeachment ali nočanje na Pošetovs 5, ali v času po smrti v obliki peklenskega ognja, je že zelo stara štorija.

Kontrainformacija, kot informacija o resničnem, se zoperstavlja predelanim informacijam in vedno teži k odkrivanju vzrokov za konkretni pojav, kakor tudi poskuša prikazati pojav v vseh svojih dejanskih razsežnostih, torej tudi to, kar lahko le z veliko koncesijo sedanjim uporabi termina označimo kot posledice, informacija temelji na "olepšanem" fenomenološkem pristopu, povezanem s šamansvom, kontrainformacija na zgodovinsko-materialistični analizi nekakega pojava. Informacija hoče ugajati, vzbujati pri prejemniku sporočila gnev — v kolikor je pojav uradno označen kot "negativen — ali pa odobravane, če gre za uradno "pozitivne" pojave, že s samim načinom podajanja. Glede na to, da za

dosego tega gneva ali odobranja uporablja že enkodirane in preizkušanske množičnega komuniciranja. Kontrainformativni mediji so šene retorične rešitve, je informacija stilistično nič, medtem ko tega pogosto realizirali izdajanje "po potrebi", ne pa z redno, predstavlja kontrainformacija, ki hoče osveščati, odkrivati in razkrivati določeno kadenco izhajanja, ki, kot smo že ob drugi priliki nekje (ter v zadnji instanci tudi spreminjati) družbeno stvarnost, stilistično, predstavlja temeljni kamen kulturne industrije in torej kapital-avangarda.

Kontrainformacija je redko zaide v velika — uradna sredstva množičnega komuniciranja, da kontrainformacija teži k obratni vlogi in pomenu, kot žičnega komuniciranja (torej: obveščanja) in če slučajno in dobesedno informacija, pojmovana kot selekcioniran in preoblikovan prikaz zaide, je tako "zakomplicirano" enkodirana, da jo lahko razume le isti, kličnost. Pojav kontrainformacije in njeno širjenje lahko vezemo tako mu je lasten sporočilcev repertoar kodov, torej somišljenik in v tem katere družbeno-politične spremembe (pojav intelektualcev v grmsilu "že osveščani". Glavni mediji kontrainformiranja so listi medij, masinsko-leninističnem pomenu besede in vedno večja osveščanost so nastali kot kontrainformativni mediji. Nastanek in njihovo širjenje vsakega razreda, delno povezana z delovanjem kontrainformativnih posredno povezano z rastjo in širjenjem mreže "uradnih medijev" oziroma samih, zlasti manifesta in političnega shoda) kot tudi na čisto ma s tehnološkimi razvojem (in s tem z razvojem družbene biti) v celotniomske faktorje, torej že omenjeno nižjo in pristopnejšo ceno potreb-proizvodnja tehničnih prenosnikov sporočil se je v zadnjih letih skokovito tehničnih aparatov. Tako je kontrainformacija del razrednega boja, večala, postala množična v smislu serijskosti in, kot posledica, sporobnja za novo družbo, za novo kulturo. Ogledimo si konkretne primer: čanje s pomočjo sodobnih tehničnih pripomočkov ne predstavlja več (Italija) — V tovarni Michelini je že dalj časa štrajk, o ekskluzivne pravice velikega kapitala. Pojavljanje kontrainformacijskimi in spregovorili noben uradni časopisa, revija, radio ali televizija, časopisov, revij, manifestov, radijskih in (celot) televizijskih postaj kveci preidejo v zasebno tovarne, organizirajo samoupravo in zahtevajo vedno bolj pogosto. Sredstva za nabavo tehnike, ki pa kljub vsemu število). Zahtevajo zaman. Delavci sklenejo, da morajo obveščanje niso irrelevantno majhne, se zbirajo na različne načine, večinoma osemli v svoje roke. Oblikujejo se teze o informiranju, ki je v bistvu simpatizerkih političnih strank, organizacij in posameznikov v oblikoinformiranje: (1.) rast zavesti, vendar ne samo na nivoju sindikata prostovoljnih samoprispevkov, kakor tudi z reklamiranjem dejavnosti tovarne, ampak družbe v celoti, (2.) polkati gibanju mesto in simpatizerjev (in ne samo simpatizerjev), s tem pa je narjena velika v okviru razrednega boja v celoti, doprinosna k revoluciji in (3.) vendar, kakor sta se izrazila dva rimska študenta, ki "delata" na kontrainformacijska povezava (povezovanje z delavskim gibanjem drugih držav, formativni radijski postaji "Radio Città futura", "pogosto potrebnejša izkušeni in podobno). Pri tem delavci izhajajo iz stališča, da je koncesija zelo pomembna samo tedaj, ko ne ostane zgolj birokratska in koncesija potrošniški družbi".

Kontrainformativni mediji vnašajo tudi več radikalnih sprememb argumentaliziranja, to je na nivoju sindikata in političnih strank; in-sam položaj "množičnega sporočevalca" in "prejemnika" tehnološka postane važna lakrat, ki je upravljana na delavski način, torej, posredovanih sporočil. Razlika med njima se izgublja, kontrainformativni mediji vedno govori drugemu delavcu". Informacija temelji na "olepšanem" fenomenološkem pristopu, povezanem s šamansvom, kontrainformacija na zgodovinsko-materialistični analizi nekakega pojava. Informacija hoče ugajati, vzbujati pri prejemniku sporočila gnev — v kolikor je pojav uradno označen kot "negativen — ali pa odobravane, če gre za uradno "pozitivne" pojave, že s samim načinom podajanja. Glede na to, da za

pričanje, treba je "prodreti" na televizijo. In to na vsak način in za kate-rokoli ceno. Sledila je zasedba Duoma (stolnice) in "obračun" z — za katolike — svetlimi predmeti. Televizija je res prišla na kraj dogajanja, toda delavci so bili širom Italije prikazani kot desakralizatorski vandali, kot znanilci apokaliptične vizije o koncu sveta, ki naj bi bil, ko bodo kozarški konji jedli oves z Vatikanskega otvara. Gibanje je bilo tako v obeh javnosti "osramočeno" in delavci so se vrnili v nespremenjene to-varniške razmere.

Poskušajmo sedaj določiti zgodovinsko mesto kontrainformacije. Kontrainformacija vsekakor še ne predstavlja popolne alternative množičnemu komuniciranju. Kontrainformacija se zaradi čisto praktičnih ciljev, to je razumljivosti (v smislu pravilne, željene denotacije sporočila) in splošnokulturnih determinant, to je dejstva, da so dejansko vsi kontrainformativni, tako sporočevalci kot prejemniki sporočila, doživeli in še doživljajo socializacijo preko mehanizmov, ki jih je vzpostavil hege-monistični razred v skladu s svojimi idejami o "funkcioniranju sistema", pogosto enkodira po istih osnovnih principih kot "informacija", uporablja isto izrazoslovje in tehniko retoričnega sporočila, torej sporočila, ki hoče prepričati. V tem smislu je še vedno (nehote) prisotna stilistika kiča. Seveda bi sedaj lahko uvedli bolj ali manj nasilno razlikovanje med "čisto" in "metalingvistično" kontrainformacijo, vendar se nam zdi, da je prisotnost metalingvizma odraz dejstva, da je kontrainformacija zgodovinsko vezan fenomen, da ima torej svoje mesto znotraj razrednega boja proletariata in da je torej odraz že dosežene stopnje v tem boju, dosežene stopnje v revolucioniranju družbene biti in (oblik) družbene zavesti.

Z dokončno zmago proletariata, ki bi pomenila tudi stvarno ukinitev razredov (in torej nadvlade človeka po človeku) in s tem popolno (social-no) emancipacijo — torej defenitacijo — pa mora priti do globalne preobrazbe sporočila in samih medijev za prenos sporočila. Pride torej do globalne alternative, do sporočanja kot procesa izmenjave izkušeni, ki ima drugačno funkcijo kot sporočanje v času razrednega boja. Globalna alternativa sporočanja je povezana z globalno alternativo družbe, pri čemer globalna alternativa družbe konotira osvobodjenega človeka, človeka ustvarjaleca. Pojmujemo jo torej kot cilj (komuniciranja). Globalna alternativa (to je teza) temelji na ko-artikularanju političnega, kritičnega in kreativnega nivoja.

Poleg že omenjene deprofesionalizacije, ki je povezana z odpravo

vsake (družbene) delitve, to je atomizacije dela, globalna alternativa zajema:

(1.) sintaktični aspekt, torej samo obliko sporočanja; tu gre predvsem za drugačno pojmovanje koda kot komunikacijske konvencije; kod postane stimulator "odprte" denotacije, pri čemer zaznavna amigiveta stalno spodbuja k odkrivanju različnih posameznih in skupnih pomenov; v tem smislu ne moremo več govoriti o "pravilnikih" in "zgrešenih" denota-cijah-konotacijah, ampak zgolj o "možnih" denotacijah in konotacijah; skladno s tem se spremeni tudi prirovedna struktura oziroma prirovedna struktura kot taka (kot konvencija) odmr, doživljanje pa zamenja podživljanje, ki ga je vsiljevala struktura slabega okusa (kiča) z uporabo retorično preizkušnih rešitev;

(2.) semantični aspekt, torej vsebino sporočanja, pri čemer gre, mutatis mutandis za to, kar smo označili kot "kritično filozofijo"; vsebina samega termina "kritična filozofija" je seveda sedaj precej širša in predstavlja celovito človekovo samospoznavanje; kot novo "samospoznavanje" se sedaj veže na samo sintakso, torej na novo pojmovanje "odprte" denota-cije;

(3.) pragmatični aspekt, torej funkcijo sporočanja; zelo poenostavljeno bi lahko to novo funkcijo pojmovali kot realizacijo dejanskega množičnega komuniciranja, ki sedaj postane del bogastva človekovih odnosov z drugimi ljudmi.

Vidimo torej, da globalna alternativa združuje nekatere lastnosti avangarde in umetnosti, torej "odprtih struktur" sporočanja z nekaterimi lastnostmi kontrainformacije. Je torej avangarda (v umetnosti) z drugačnim semantičnim in pragmatičnim aspektom oziroma kotrain-formacija z drugačnim sintaktičnim aspektom. (Seveda vse to z veliko rezervno do tega, kar nam simbolizira kot "avangarda" (v umetnosti) in "kontrainformacija" danes denotirajo.)

Na estetskem nivoju pa lahko opazimo, da predstavlja tako pojmo-vana globalna alternativa komuniciranja zamenjavo binoma simbol resnič-no (in izpeljan simbol-predmet, oblika-vsebina, oblika-resničnost, kar je lastno statusu quo poetiki-estetiki, torej kapitalisti filozofiji) z binomom simbol-dinamika razvoja, kar implicira tako pojmovanje resničnosti, ki se ne predstavlja kot "stvar", "stvarnost" in v bistvu "postvarnost", ampak kot "proces", ki ga lahko — zaradi pomanjkanja ustreznjšega termina — označimo kot stalna in vedno večja realizacija človekovega generičnega bista, torej človeka kot ustvarjaleca (in ne postvarjaleca).

In zato ni neumestno, če to razmišljanje zaključimo z (imperativno):

PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽIMO SE!

grafike · dušan muc

Roscoe Mitchell, dvorana Union, 23. oktober 1977

Očitno je, da je našel koncert Roscoe Mitchella občinstvo, ki vedno bolj že iz navade zvide na napovedane koncerte v unisoni dvorani, popolnoma neprisiljeno. Ozko zastavljeni koncept predstavljene glasbe ni mogel izpolniti pred nastopom obstoječih pričakovanj, ki so se navezovala predvsem na — zaradi lanskega koncerta Art Ensemble of Chicago — delno poznano in akceptirano glasbo le-teh. Še veliko bolj pa na sam kontinuum v tem prostoru izvršenih koncertov, ki so po svojem glasbenem pomenu in vsebini — razen tvoj, štirih izjem — krepko odstopali od tokrat izvedene glasbe. Seveda v tej nemožnosti glasbenega koncepta nočemo videti njegove slabosti, saj je takšna zastavitev v našem kulturnem prostoru funkcionalna prej kot prednost — kot zastave-vice, ki realno presega ne samo tu doseženi nivo glasbene ustvarjalnosti — kar se dogaja tako ali tako po pravilo — ampak celo nivo, ki pri osrednjem, masovnem delu občinstva določa vsaj pogojno sprejemljivost nekakega pristopa k glasbi. Kajti, če je glasba Art Ensemble ali pa Sam Riversa delovala razočarajoče odstrajajo dogmatsko vsiljene koprene, ki so marsikomu zastirale pogled v glasbo, ki je, resnično osveščena, odločno zastavila svoj korak v ta svet sam, pa je zadnjič izvedena glasba Roscoe Mit-chella pomenila za večino prisotnih groh razočaranje. A ne le to: tudi kakršnikoli kritični analizi, ki bi hotela izhajati iz nastale situacije, a hkrati govoriti o sami glasbi, je bila s tem zastavljena skoraj pretežka naloga, ki jo le-ta lahko poskuša izpolniti zgolj s stopanjem na prste in mudnim stegovanjem za presežkom na strani obrobnih, okvirnih ugotovitev, katerih namen je po eni strani šele dati minimalno informatično podlago iskanju resničnega pomena te vrste glasbe tukaj ter naploh, a hkrati obvarovati pred iluzoričnimi nerazvite zahteve po serviranju "ready-made" zveščavnega pomena v sedanjem drobcu časa, ker se je pač prav to dogodilo v tem istem.

Alli drugače rečeno: tokrat se je pred o glasbi razmišljajočimi, ki o glasbi razmišljajo, upoštevajoč nam lastni obstoječi sociokul-turni prostor — in ne kot o neki popolnoma neodvisni, kozmični entiteti, za katero kraj in čas dogajanja sploh nista pomembna — odpra popolnoma neobdelana ledina, za katero je trenutno značilno, da nam niti pogled ne nese do njenih meji, kaj šele, da bi že poznali kakovost zemlje in si izdelali potrebna orodja za njeno obdelavo. Vseeno pa si upamo slutiti pristop, ki bi lahko razrezal plodno brazdo čez to polje. Gre za tisto težnjo v razvoju različnih glasbenih vrst, ki jo lahko polnomenovito "trend-konvergenca" in ki se je preko različnih kvalitativnih nivojev ter razvojnih etap najprej v iz evropske, "bele", "klasice" tradicije izvirajoči "novi glasbi", zdaj pa vedno bolj tudi v iz "jaz" tradicije izvirajoči ter na "standardno" "novo glasbo" navezujoči "novi črni glasbi", izoblikovala kot tisti razkrivajoči, umetniško premešče-ni odnos do sveta, ki posega za samimi koreninami kapitalske strukturiranosti obstoječega zgodovinskega trenutka. Gre za tisto razvojno težnjo glasbenega materiala, ki na svojih (dveh) najbolj izpostavljenih točkah razkriva in potrjuje značilnosti, ki zahtevajo aplikacijo Adornovih teoretskih dosežkov s tega področja, ki izražajo utopično-revolucionarno frontnost k svetlobi prodirajočega biohoverskega duha, ki terjajo dialektično zgodovinsko-materi-alistični zastavitev raziskovanja. Gre torej za to, da se danda-našnji skozi glasbene napore in aktivnost takšne vrste, kot jo je

izpričal Roscoe Mitchell, izkaže, kako je "nova glasba", kljub svoji trenutni kriznosti, ki se pojavlja kot ponovno samoreflektir-nje svojega mesta s svetu ter celo v enostranskih, v zahajanju na paralizirane in zaradi tega omejene stranpoti, še vedno eno od najbolj izpostavljenih polj spreminjanja človeške zavesti o svetu, revolucionariziranja zvočne senzibilnosti, da pa se kot takšna lahko vedno znova potrjuje ter izkoplje iz obstoječe kriznosti svojega razvoja le v razsedričenosti svoje zgodovinske utemeljenosti. Ij, le skozi transpiriranje/konstatiranje konstitutivnih elementov v drugače zgodovinsko determinirana glasbena polja oz. v stalni historično-dialektični interakciji z njimi, kar ukinja iz nje same izhajajočo časovno/zgodovinsko blokado. Kajti v obstoječem svetu potekajoči razvoj glasbenega materiala ni in ne more biti privilegirana domena zgolj enega glasbenega področja oz. vrstni, kakor tudi ni kakršen koli paralelizem tega razvoja domena vseh teh področij — vsako področje ima svoja zgodovinska in nezgo-dovinska obdobja, vsaka glasbena vrst se po svoji potenci lahko dogaja v zgodovinskem ali nezgodovinskem času. Ravno v tem se izkazuje totalnost same glasbene produkcije, s tem pa tudi njena celovitost vpetost v dogajanje tega sveta v vsej njegovi historični socialno-ekonomski pogojenosti. Nadaljnje raziskave tega problema v tej smeri so še vedno odprta nujnost.

Upoštevaajoč vse to moramo zapisati, da se izvedena glasba v celotnem obsegu svoje (vsaj strogo) glasbene relevantnosti — ostali aspekti njene relevantnosti so stvar zgoraj omenjenih raziskav — ni izkazala kot relevantna za slovenski kulturni prostor. Le-ta se je ravno tokrat razgalil grozilno širomahen in zgodovinski. To pa pomeni le, da obstaja v njem ogromen primanjkljaj informacijskega, ustvarjalnega ter teoretsko-kritičnega fonda, kar vse bi šele proizvedlo tiste minimalne pogoje, ki bi se odlikovali po potrebni odzivnosti — s tem pa bi se tudi šele vzpostavila možnost relevantnega učinka te glasbe in njenih interakcij s kulturno sredino z vsemi svojimi posledicami. A glede nadomeš-čanja tega primanjkljaja nismo nič kaj optimistično razpoloženi, saj smo v svoji avstrooskrbi kulturni povzročiteljnosti pri nas prej pripravljeni v sebi in navzven zadušiti vsako kal odpiranja za "novo". Tisto pa, kar se v naši sredini pojavi kot odprto in odpi-rajoče, po lepem običaju, rajši odstopimo tujini. (Da omenimo samo primer Globokar!)

O sami glasbi, ki jo je Roscoe Mitchell izvedel tisti večer, lahko zato zapišemo poleg ugotovljenega le še drobtinice. Bila je v svoji konceptualistični zastavitvi konsekventno predstavljena, čeprav je izvajalec morda vseeno pokazal pomanjkanje zavzetosti in zagretosti za stvar — vse preveč je bila v osredju hladna neodživljenost ter iz nje izhajajoča težnja po samo goli brezhib-nosti. Sama konceptualistična zastavitev seveda ni dovoljevala, da bi se izvajalec izkazal s svojim celovitim in popolnim obla-danjem besednega medija. Predstavljal je le zelo ozek in skoraj neodvisen izsek iz njegove glasbene ustvarjalnosti, kjer se je izkazalo, da je moč še vedno sredi intenzivnih raziskav ter da na kakršnokoli generalizacijo koncepta še ne misli — tako da bi drugačen, na improvizirani glasbi temelječ pristop morda nudil širše možnosti užitka, vendar bi s tem bila vsekakor obrušena indikativno-razgaljajoča ost tega dogodka. In ravno zanjo nam, ob mizeri glasbeni sceni pri nas, mora iti.

Škril Robert
Se nadaljuje

NOVA CRNA GLASBA

Lov na "levičarske" intelektualce, novinarje, založnike je dan-danes eden najbolj cvetočih sportov v Zvezni republiki Nemčiji. Ispanje "stabilnosti za vsako ceno", cementiranje "statusa quo"; to je cilj, ki si ga je postavila vlada v Bonnu. Eden od spremilja-jočih učinkov takšnega ravnanja vladajočega razreda v Nemčiji, je razširitev popravevanja na notranjem ekonomskem tržišču in razširitev produktivnosti, zadrževanje stopnje inflacije na nizki ravni — torej izredni rezultati na ekonomskem področju (kljub temu, da radi pozabljamo na nenehno rastočo brezposelnost). Družba materialnega izobilja pa Zah. Nemčija postaja na račun političnih svobod.

Zloglasni Berufusvbot (prepoved zaposlovanja "polit. upornikov, disidentov" v državni ali poddržavnih službah, omejevanje njih-ove dejavnosti) uporabljajo na široko tudi v časnkarstvu, v založništvu (tudi knjižnem), v kulturi. Cenzura, samocenzura, prisilni zakoni, številni sodni postopki, zaplebe "levičarsko" usmerjenih knjig in časnikov (predvsem časnikov v im. "protinfor-macije"), obsodbe, zastrahovanja: vse to delajo vodilni politični, gospodarski, sodni ljudje v imenu razpite "Gemein-schaftsfrieden", t. j. v imenu obrambe družbenega miru.

Toda katerega miru? "Kot vsaka človeška dejavnost, v kolikor človeška, je tudi tisk po svoji naravi svobodен. Tisti, ki tisk zatira in ga omejuje, ga de-jansko prisilja izključno zase, spreminja to svobodo v privilegij"; minila so dolga desetletja, odkar je Marx napisal te vrstice v "Rheinische Zeitung". Toda niti danes ne moremo trditi, da se je položaj v ZR Nemčiji količak izboljšal. Metode stare pruske cenzure so se mogoče modernizirale, postale bolj prefinjene, polakirane, toda razredno bistvo je ostalo isto: tudi najbolj banalni družbeno kritični roman, tudi najpreprostejši zgodovinski oris dogodkov v francoski revoluciji, tudi kratka izjava o solidar-nosti z bojem za politično in ekonomsko osvoboditev Tretjega sveta bi lahko v Zah. Nemčiji povzročili veržno reakcijo, s končno zaplebo teh in podobnih del, ki naj bi po uradni verziji "pod-pirala in vzpodbujala k nasilju".

To ni občasno, neuradno preganjanje domnevne "rdeče, tero-istične pošasti" — to ni paradoks v celoti današnje nemške družbe. To omogočata dva člena v zahodnememskem kazenskem zakoniku, spremenjena in dopolnjena v letu 1975 in od tedaj znana kot "zakona-nagobčnika" (Maulkorbgesetze). "Moramo pripeljati protisubverzivni boj vse do same predsebe nasilja". Takšna je bila tedaj motivacija zakonodajalcev. In katera naj bi bila "predsoba" nasilja? "Vsa teroristična in uporniška dejanja imajo tesno zvezo s teorijami, izjavami, esejji, razpravami in nekaterih knjigah in časnikih ...". Res je sicer, da so socialdemo-kрати vnesli v ta zakon "izredno" klavzulo, ki iz posledic zakona izvzema: "... pisatelje, ki pozitivno izobražujejo bralce, znanstve-nike, raziskovalce, ki dokumentirajo dogodke današnjega časa in zgodovine".

Toda tisti, ki dejansko odločajo o tem, kaj pozitivno izobražuje nemškega bralca, so magistratura in policija, ki imajo v svojih rokah izredna sredstva kontrole in represije (vsakega lahko ob-sodijo za "krivega, ker ni zagrešil dejanja").

Lov na "rdeče" čarovnice je v ZRN dosegel višek leta 1956. S prepovedjo organizacije Komunistične partije (Kpd) in sodelo-vanja komunistov na polit. volitvah. Drugi višek je ta lov dose-

gel v viharnem letu 1968. Iz tega leta so tudi izredni zakoni pro-študentskemu in delavskemu organiziranju: iz tistega leta je tudi zakon, ki odpravlja — čeprav delno — poštno in telefonsko tajnost; iz leta 1971. so ukrepi, ki okrepilo protiboveščevalno kontrolo nad "tujimi" državljani; iz leta 1972. je nastala "Bundesgrenschutzgese" — vojaške policije za obrambo državnih mej; leta 1973. so izvedli reformo, s katero so močno okrepili kriminalistično policijo in čez vse meje razširili njene pristojnosti; vsi ti zakoni ustvarjajo osnove pravi policijski Državi, ki je opremljena z najmodernejšimi kontrolnimi in uničevalnimi sred-stvi (tehnomanagerski gestapo?). Obstaja npr. "komputerski center v rokah nemške protiboveščevalne službe, ki ima zbra-ne podatke o vseh nemških državljanih (Nadis).

Tako vladajoči razred v ZRN uporablja "Radikalerieria (protisubverzivni zakon) in iz nje izvirajoči zakon "Berufusvbot (to je institucija za preprečevanje sovražnikov Države, da odznotraj delovajo proti njej)", za zatiranje vsakršne vrste nast-njanja in političnega upora.

V ozračju brezobzirnega boja proti skrajnolevičarskim skupinam Raeder Meinhof in Rdeče Armade, se rojevajo ti zakoni-nago-čniki(in nasilje levih skupin kot delna posledica teh zakonov). Nov paragraf 130/a določa, da je možna aretacija in zapora-kazen do treh let (ali pa denarne kazni) za vse, ki "razširjajo objavljajo, predstavljajo ali na kakršnenkoli način javno manifes-tirajo, proizvajajo, kupujejo, ponujajo, spravljajo, uvažajo spis (tudi film, ploščo, manifest), ki uči ali pa vzpodbuja k družbenemu prevratu, uporu, umoru, ugrabitvi, zastrupitvi, kraji". Člen 88/a predvideva isto kazen za iste prekrške (ne izvršene prekrške, temveč za nameravane) v primeru spisov "... ki po-pirajo uporniška in teroristična dejanja, za članke in eseje, ki podpirajo akcije usmerjene proti obstoju in varnosti Zvezne republike Nemčije in proti njenemu vladajočemu režimu".

Meje za razlago zakona so torej izredno široke, tako široke, da zagotavljajo dokaj mirno spanje nemškimi industrijalcem in njih-ovim političnim vazalom.

Poleg tega pa je po mnenju sodne komisije Bundestaga "... rezul-tat zadosten, da lahko nek spis obtožimo hujšanja k nasilni-dejanjem". Na tak način je lahko po katerikoli oboroženi tero-istični akciji, po katerikoli stavki, možno zapleniti vse časniške knjige, ki omenjajo nasilje kot način družbenega prevrata (tudi Biblijo najdemo polno motivov upora in nasilja ... naj bi torej Biblijo v krščanski Nemčiji prepovedali)? Če pa ščuvanje k nasilju in prevratu ni tako očitno (dialočno), pa zadoloča (po mnenju vrhovnega sodišča, ki poseže v javno ko- nekakšen deus ex machina) zateči se k "zdravemu razumu", "splošno sprejetemu mnenju" (o katerem se torej ne dvomi), v- zna brati med vrsticami, ki označuje "komunizem kot v bistvu subverziven", ki označuje vsakršno razširjanje marksistične miselnosti "kot veliko nevarnost za obstoječo državno oblast". Prišli smo celo tako daleč v ZRN, da v Springerjevem tisku piše o tem "kako morajo Nemci pod obleko socialdemokratske zme-nosti, razkrinkati trdo protustavno propagando".

ZA POČUTJE NADVSE PRIJETNO (Silver train)

Gotovo bi bila zgolj kratka informacija o turneji mlade slovenske kulture v Beograd neustrezen zapis proti pomembnosti tega gostovanja, vendar mi omejenost prostora "Tribune" ne dovoljuje temeljitejših analiz dogodkov, ki so potekali od 15.

— 19. novembra v Studentskem kulturnem centru, zgradbi, ki bolj spominja na palačo sezidano na muhasto zahtevo petičnega, a butastega plemiča brez okusa, kot pa na domovanje neke, recimo na Slovenskem, nemarno zapostavljene oblike ustvarjalnega dela. Zato sem se odločil, da v tem skromnem tekstu poudarim predvsem bistvo in namen celotne prireditve, ostalo pustim ob strani. Želim pa tudi, da bi bilo to pisanje uvod v

podrobno osmislitev dogajanja, za katero sem mnenja, da po nekajletni praznini na področju alternativne kulture ali celo avantgarde, pomeni nek prelom s točno določeno, a že močno dolgočasno in načeto linijo sodobne slovenske umetnosti in je tudi prva zavestna eksplicacija neke nove strukture mlade kulture, ki je naš prostor v vsej svoji relevanci do danes še ni poznal.

Beograjska avantura

Vse skupaj se je začelo tako, da se je našim gostiteljem in ŠKUC-u zazdelo, kako pametno bi bilo vsaj enkrat v prevzetnih razsežnostih (potovalo nas je okoli 50 in ne vem, če se je v 20 letih šlo toliko ljudi sprovest v BG) predstaviti beograjski publiki nek presek skozi današnjo ustvarjalnost mladih na slovenskih tleh. Obenem pa je bil ta dogovor za nas enkratna priložnost, da z vso odločnostjo afirmiramo tisto, kar je trenutno najzanimivejše, kar prebija že nagnite forme predrkanih mitov in razbija blešavost splošnega zaupanja v nekaj, kar naj bi bilo danes "prava moderna kulturna zavest".

O

Zato, ker je samo to in nič drugega, smo na prestol vsega našega cirkusa postavili slovensko rock sceno**, z jasno zavestjo, da je ta sedaj prva, ki lahko najstrahoviteje podžge desperado trip ne samo našega, temveč vsakršnega folka, sesa kri in ščije bebce. So torej prva

generacija, ki vidi v rokerstvu temeljno kulturno gibalno našega časa. In tisto, kar smo vedeli že prej, se je samo potrdilo v Beogradu: kanček previdnosti, je zamenjalo veselje, da so naše slutnje v obstoj negativne energije, ki v svojem razvratu podira neumno samodrštvo struktur mišljenja in ustvarjanja ne zgolj ljudi v kulturno-političnih ustanovah, imele svoj umni vzrok.

Rock je divji, aroganten, cirkus, ironija sama in čisti, čisti gnilo zavest v preživele forme kulturniškega sranja. Z njim je nastal radikalen prelom z logiko konceptualizma in narativne poezije. Razfukal je mentalne konstrukcije OHO-ja in iluzije o stvari kot stvari reizma. Rock je čutnost sama, ekspozicija telesa, je namazan z vsemi žaubami in peklenko prebrisan. Za nas je največja ludnica, ki si jo lahko zamislimo. Z obratom, ki ga je ustvaril, je sesul v prah vse tisto, kar je bilo prej avantgarda. Spodaj OHO : rock scena, poezija kot fiancanje in teater s tendenco vs. Buldožer, Pankrti, Feo, Blaž in Peter se je za vedno končal z it's only rock 'n roll, but I like it, iz vsega tega, kar se je zgodilo

v Beogradu in kar se dogaja danes tukaj je jasno razvidno, da vlada sedaj naši kulturi v celoti rock, edina scena umnega ustvarjanja na Slovenskem in še kje drugje, ki s svojim razbojništvom zabrisuje razliko med tl. hoch kulturo in njenim masovnim paglavčkom. Je kultura par excellence z jajci, čista avantgarda delavskega razreda.

V tem trenutku postaja marginalno in prav to je ta cirkus, historično relevantno dejstvo in prevzema krmilo naslednjega preboja.

Poleg opisane dimenzije, ki je bila nedvomno bistvena za "Dneve mlade slovenske kulture" in je zavzela dominantno pozicijo v sklopu celotne prireditve, moram nujno omeniti še eno razsežnost, ki je prav tako kot prva oblikovala značaj našega gostovanja. Različnost, pa vseeno nekaj enotnega, bi jo imenoval. Vendar naj mi prijatelji ne zamerijo, marsikaj od tega, kar smo slišali in videli, ne eksistira več.

V Beogradu smo se imeli dobro.

Peter Mlakar

Ekipa naše predstave:

Pesniki: Ivo Svetina, Milan Jesih, Jaša Zlobec, Zlatko Zajc, Ivan Volarič — Feo, Blaž Ogorevc, Peter Mlakar, Milan Kleč, Iztok Osojnik, Emil Filipčič, Jože Rozman, Drago Jančar, Vladimir Memon. Slikarja Savo Valentinčič in Kostja Gatnik in fotograf Milan Pajk. Filmarji: Tomaž Kraji, Slobodan Valentinčič, Boštjan Vrhovec, Naško Križnar in člani Solkanske šole pionirskega filma. Glasbeniki: Buldožerji, Pankrti in Begnograd. Igor Vidmar je predaval o stripu, Silvan Furlan predstavil filmski program, Manca Košir pa je bila naša public relations lady.

* MODRI VLAK.
* MISLIM PRE DVSEM NA GLASBO IN LITERATURO.

Iztok Osojnik

mama kako se oščaju mrtvac
kad polako pronicajo v zemljo ko postajajo
žito krompir makedonski riž ili na neki skrivnostni način
zemlja
mama imam jedno ozbiljno pitanje iz oblasti koje se
dotica i poezije i nekrologije
mama kako se osečaju mrtvac
videl sem sliko dveh petstolet starih mrtvakov in
sta bila strahotno grozna tudi se spominjam
svojega starega očeta kako je bil podoban kosu zmrznjene
opeke kako je smrdel in kako je od njega vel
ko pramen dima tenak smrad
o strahotno se bojim da bi bil prisiljen bivati med nebivajočimi
med smrdljivimi razpadlimi onkraj svetci
to bi bilo zame huje od vsake hiše strave i užasa
mama je sam budala i uopšte ništa neznam i zbog toga
ne me karmatički zablokirat u kovčeg
neka mi odpusti svetski misterij što se petljam
njime misterije
ja vas hoću upoznat ali vi ste divni i visoki ko najviše
brdo ovog sveta te znate kako bi mogao da raspadem ako
bi se sreo sa vamo iz oko u oko
ali možda vi mene znate i znate isto šta treba
čovjek da upražnjava kako bi postigao otpornost na
sunčevu svetlost i kako bi mogao da zagriže
u sok svemira ko u jabuku
smrt taj proklet opjevani mirakl
taj oko otvori se
smrt jeste ona poslednja stanica do koje stiže moje uvo
posle sve je mrak
onaj marbimrak
koji diše ledenom sapom
o majka kad sam bio mali ja sam često sanjao kako me progone
neki kauboji sa velikom dilidžansom kad sam porastao
ja sam odkrio da taj ljudi ritam paranoje dolazi
iz moga uva
u kome je tutnjalo moje srce
te su snovi prošili i evo ne sečam se da bi se nekad vratili
isto tako ja sam snivao univerzalne snove čoveka
kako neglban ležim u kovčegu svi plaču
a ja sam mali ko neki knof
ali ne plačem samo se čudim pa što plaču ti ljudi
možda jest fenomen smrti u tome što čovek kad umre
uopšte ne zna da je umro
I on živi dalje u svojim snovima
na nekoj drugoj hemisferi toga ludačkog sveta
ja kako ti već kažoh ja sam budalo majko
ja ne znam šta je istina voleo bih da upoznam guillema
appolinera ali taj jest neko drugi možda leptir na pašnicima
aoste možda beztelesni demon neki ili učitel se šeste hemisfere
bivajučeg
voleo bih da sretnem andreja bretonca
i neke druge ali što bi u tom trenutku najviše voleo i što
najviše volim da poezija i bog ukršte srca svoja i da me
ponesu u u gde neznam jer kako već kažoh ja sam samo
mala budala zanesena poezijom i božjom ljubavlju
zanesena poezijom i božjom ljubavlju
volim život tu ne mogu ništa takav sam da volim život
znam da nosi život sa sobom smrt
zbog toga i pitam kako se zovu mrtvac
a kad to pišem neko zaista umire
čujem ljudi jecaj neke majko kojoj u naručju dete umire

Ivan Volarič — Feo

PRAŠIČ

ki je cvillil na dvorišču
velikanske kmetije ki jo je androv oče
kupil od nekega italijana
ki je prekupčeval z zelenjavo in
ki je povozil pešca na prehođu
za pešce ki so ga odpeljali v
bolnišnico ki je med prevozom
un...l in ki je zapustil ženo in
tri otroke ki še vsi hodijo v šolo
ki so jo zgradili avstrijci pred stodvajsetimi leti
ki so že vsi pomrli
ki imajo nagrobnike
ki so iz marmorja
ki ga kopljejo v nabrežini
ki ni daleč od trsta
ki je bil nekoč slovenski slovenski
je crknil predvčerašnjim
— dva dni preden so ga hoteli zaklati

pred ki
vejica spi

Ivan Volarič — Feo

NEKOČ IN DANES

nekoč
za davnimi časi
ko sem se bil ravno naučil
abecedo brati in besede pisati
pa nisem še nič prebral
kar je bilo kje napisanega
sem dobil pismo od strica
dragi nečak
napiši mi eno pesem
jo bom pokazal prijateljem
pa v časopis jo bojo dali
pa sem mu jaz tako odpisal

dragi stric
pri nas je lepo vreme
v šoli sem priden
ata in mama so zdravi
ampak le kako naj ti napišem
kako pesem
a ne veš
da ne znam
pisati pesem
saj še nikoli nisem
videl vsaj ene pesmi
nekje napisane

PORAZ ČAROVNIC

o čarovnicah so mi
pripovedovali strašne zgodbe
ko pa sem odrasel
me je hudo razočarala
ugotovitev da jih ni

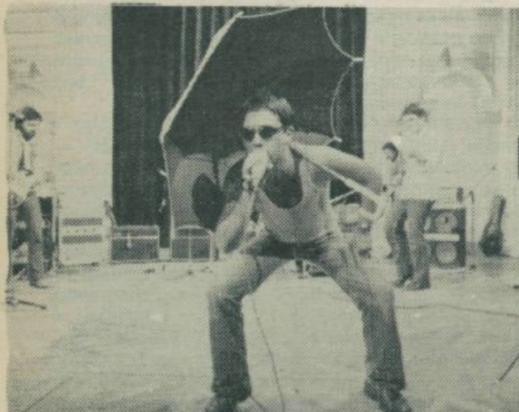
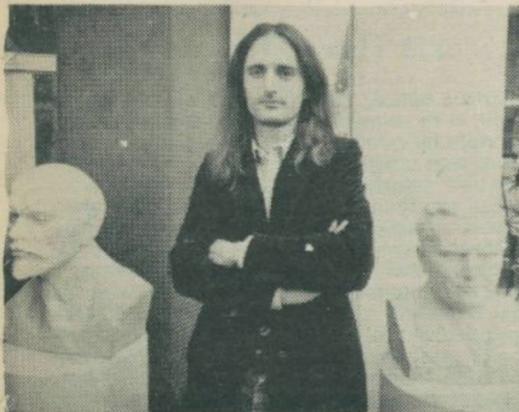
Ivan Volarič — Feo

OKOLICA

pizda okoli vratu*
okoli in okoli vratu kri
okoli vratu razjarjene čebele
okoli vratu šal
pisana ruta okoli vratu
in okoli vratu ruta enobarvna
(okoli in) okoli vratu ogrlica
okoli vratu kravata
okoli vratu kolar
roke lasje okoli vratu
okoli vratu
okoli vratu ovrtnik
voda zrak okoli vratu
ogenj zemlja okoli vratu
okoli vratu umazanija
okoli vratu veriga verižica
dlake..... okoli vratu
krema okoli vratu
okoli vratu slinček
šlauf okoli in okoli vratu
okoli vratu predpasnik
kitara — okoli vratu
okoli vratu krog (kvadrat) trikotnik
okoli vratu hiše
veter veje okoli vratu
+ + + okoli + + + in + + + okoli + + + vratu
smrt z obešanjem

* op. S. Batistič

Objavljene pesmi je izbral A. Erjavec.

ZLATKO ZAJC

ČRTA ČASA

na nitki delfin ženskih smehov
v opustelosti kamnitih hiš
sonce razpočeno polno toplote

trkljajo kapljice po hrbtni dolini
siva koprena zahoda prikuje nebo
za razbeljenim gričem

za hip potuhnili se je čas
starci so se spet prekobilili
vetrovi v dalje pa odšli

vzcvetela oslajena ljuba žalost
v trenutku se popolnoma obéli

Milan Kleč

K o p j a

zdaj je na hribu
jelen,
tudi na soslednjem,
podajata si koplja,
ki kot strele
letijo skozi zrak

Milan Kleč

Perice

perice, ali slišite sneg
ali slišite ovce,
ki so v naših prsih
perice, nad vami mirujejo
lastovke,
odpirajo se vam potoki,
ki jim preganjate sovražnike
vaše srce se dviguje iz vode
v zrcalnih plavate, perice
v hiše vračate svoje globoke oči
vračate moške in svoje otroke

Milan Kleč

Gozd, smreka

navdušena si rekla:
poglej tisti hrib,
kakšen gozd ima,
a ko sva dospela
je na njegovem vrhu
rasla sama ena mogočna smreka

3. novembra 1977 so na Filozofski fakulteti študentje primerjalno književnosti priradili spominsko srečanje posvečeno pokojnemu profesorju Pirjevču. Povzemamo naslednji prispevek:

Tovariš profesor Pirjevec — naš profesor in tovariš

Vsa tega izmed nas, ki smo tukaj zbrani, ni na svoj način prizadela smrt profesorja Pirjevca in vsak izmed nas na svoj način preživlja to nenadomestljivo izgubo. Te samotne bolečine, ki je naša človeška usoda, si s tem srečanjem nečemo niti ne moremo olajšati. Hočemo enostavno izgovoriti nekaj besed o profesorju in človeku, ki ga žal ni več med nami in ki nam je za časa svojega življenja povedal mnogo mnogo besed, ki so bistveno vplivale na nas. Hočemo utrditi tisto vez spoštovanja, poezije in sočloveka, ki jo je profesor Pirjevec kot mislec, pedagog in človek utrdil med nami in v nas.

Profesor Pirjevec nas je ogromno naučil. Bil je literarni zgodovinar in teoretik, filozof in estetik, mislec z velikanskim osebnim življenjskim izkustvom. Estetika se je v zgodovini evropske metafizične filozofije večinoma konstituirala kot zavedna ali nezavedna, eksplicitna ali implicitna ontološka — gnoseološka kritika svojega spoznavnega predmeta, umetnosti: Platon je izgnal pesnika iz utopično načrtovane države, Hegel je razglasil zgodovinsko smrt umetnosti, mnoge in premnoge umetnostne teorije so reducirale in žal še zmeraj reducirajo umetniška dela zgolj na odraz socialno — zgodovinskih procesov ali izraz psihofizičnega ustroja samih umetnikov. Ves pedagoški napor profesorja Pirjevca pa je bil usmerjen k temu, da nas je učil misliti pesništvo zunaj psiholoških, socioloških, historičističnih ali kakršnihkoli drugih miselnih umetnostno — teoretskih plaščic, da nas je učil misliti poezijo kot ontološko avtonomno ter človeško življenje in svet, soustvarjajočo razsežnost stvarstva, kot "poiesis" v njenem izvornem starogrškem smislu, ki ga Heidegger prevaja kot "proizvajajoči način razkrivanja biti". In, kot nam je profesor Pirjevec velikokrat "položil na dušo", smo za usodo umetnosti v našem svetu in času odgovorni vsi, prav vsi, in ne le umetniki; kajti, umetnina se zmeraj poraja le kot interakcija med umetniškim delom in aktivno sodelujočim, ustrezno estetsko naravnanim bralecem, poslušalcem, gledalcem.

Profesor Pirjevec nas je ogromno naučil. Pri tem pa mu ni šlo le za ekstenzivnost in kvantiteto, temveč tudi in predvsem za intenzivnost in kvaliteto našega znanja. A ne le to: v nasprotju z nalivno optimističnim, eshatološkim ekspanzionizmom znanosti takomimovanega atomskega stoletja nas je učil, da znanstveno spoznanje umetniškega fenomena ni absolutno ali potencialno brezmejno; učil nas je, da se znanosti samo jedro umetnosti zmeraj izmikata, ker je načelno dostopno le estetskemu umetniškemu doživljaju in seveda umetniški praksi. Profesor Pirjevec nas je učil filozofije in literarne teorije, hkrati pa nas je učil, kje so meje filozofskega in literarnega — teoretskega vedenja o umetniškem fenomenu, kje so meje znanja, ki nam ga posreduje; učil nas je, da se moramo predvsem sami učiti, učiti misliti s svojo glavo. Zato imajo v primeru profesorja Pirjevca besede poučevanje, učenje in znanje čisto poseben, nenavaden in takorekoč nadšolski pomen: kajti profesor Pirjevec nas ni poučeval teoretičnih formul književnosti, življenja in sveta, temveč metod njihovega raziskovanja; naše učenje ni bilo memoriranje fabriciranih abstraktnih odgovorov, temveč miselni napor, kako spoznavnemu predmetu ustrezno zastaviti sama vprašanja; in znanje za profesor-

ja Pirjevca in nas, njegove študente, ni predstavljalo vsote podatkov, temveč način odprtosti za poezijo in umetnost, za svet in človeka v njem. To je pa največ, kar pedagog sploh lahko da svojim študentom.

Profesor Pirjevec je bil briljanten retor z izvirnimi in udarnimi formulacijami v svoji argumentaciji. Bil je globoko znanstveno in filozofsko angažiran v odnosu do raziskovane problematike, hkrati pa globoko pedagoško in predavateljsko angažiran v odnosu do slušateljskega avditorja. Bil je svojevrstni pesnik: pesnik v svoji stroki — primerjalni literarni vedi, literarni zgodovini in teoriji, pesnik v filozofiji in estetiki, pesnik v pedagoškem in predavateljskem delu! Višino, globino in širino njegovega znanstvenega in filozofskega navdihla poznamo iz njegovih doslej objavljenih spisov; njegov pedagoški navdih pa smo žal lahko skusili predvsem njegovi študentje, kajti kot vsa ustna poezija so bila tudi predavanja profesorja Pirjevca usodno zavezana trenutku, minljivosti, vetru časa. Profesor Pirjevec ni predaval ex cathedra, ni reproduciral že tisočkrat reproduciranega znanja (kot so to tako rado dogaja na naši Univerzi), temveč je kljub skrbni pripravljenosti na predavanjih sproti miselno ustvarjal in snoval, improviziral in pesnil. In kakor se vedno dogaja ob doživljanju prave poezije, tako smo tudi slušatelji popolnoma pozabljali nase na predavanjih profesorja Pirjevca; začuden in prevzeti smo strmeli v nova in neznanca svetovja, ki nam jih je odpiral, se soočali z neznanstvi in vendar tako krhkimi in ranljivimi vprašanji umetnosti in človeka, življenja, ki je tudi naše lastno življenje, in sveta, ki je tudi naš lastni svet. Naša Univerza, učni načrti ter odnosi med profesorji in študenti so žal tako organizirani, da slušatelji pogosto komaj čakajo konec predavanja, da bi ga lahko čim prej pozabili. Pri predavanjih profesorja Pirjevca pa se je godilo prav obratno: zmeraj nam je bilo žal, da je podrugura ura tako hitro odtekla, in tudi po predavanju nove snovi nikakor nismo pozabili, saj nas je naravnost silila k lastnemu razglabljanju in poglobljanju, k zavzemanju lastnih stališč, k interpretacijam, pogovorom in celo študentskim gostilniškim preprič.

Profesor Pirjevec je bil ironičen v odnosu do vsakršnih predsodkov v literarni teoriji ter humanistiki in družbi nasploh. Bil je provokativen z uvajanjem novih in še nepreizkušenih modelov mišljenja. Bil je pravi profesor moderne evropske univerze, tiste univerze, ki se je v času nemške klasične filozofije utemeljila z geslom: "Smrt argumentu avtoritete, naj živi avtoriteta argumenta!" Profesor Pirjevec je bil idejno izjemno odprt, zmeraj pripravljen sprejemati izzive in seveda tudi sam izziviti k intenzivnejšemu, prodornejšemu mišljenju. Znal je prisluhniti sobesedniku, znal se je pogovarjati in ne le govoriti, bil je pravi mislec in človek od dialoga, bil je — sokratska osebnost!

S svojo pedagoško metodo, s svojim velikanskim znanstvenim, filozofskim in osebnim vplivom ter s svojim uredniškim delom je profesor Pirjevec bistveno prispeval k formiranju cele vrste odličnih literarnih teoretikov, kritikov in zgodovinarjev, filozofov in estetikov ter ne nazadnje literarnih ustvarjalcev; njegovi teoretični nastavki so predstavljali in še predstavljajo plodno spodbudo in navdih tako literarni teoriji kot praksi.

Profesor Pirjevec se je v okviru svojih seminarjev in govornih in obilno posvečal tudi individualnim študijskim problemom in interesom svojih študentov; celo izven svojega delovnega mesta in časa nam je bil zmeraj pripravljen pomagati. Razen tega je pozorno spremljal tudi naše izvenštudijsko ustvarjalno delo: prebiral je naše literarne izdelke in hodil na naše literarne večere, na naše koncerte, na naše eksperimentalne gledališke predstave. In najsi mu je bilo naše delo všeč ali ne, so bili naši tozadnji pogovori z njim vselej izjemno plodni za nas: če mu je bilo naše delo všeč, smo iz njegovih ust slišali teoretično utemeljitev naše umetniške prakse; če pa mu ni bilo všeč, smo morali napet možgane in mobilizirati vse svoje znanje za polemiko z njim, kar je bilo za nas nedvomno koristno.

Leta univerzitetnega študija niso le čas letanja za diplomu, temveč predvsem čas vsestranskega dozorevanja in formiranja nas, mladih ljudi. Čeprav se nismo vedno strinjali s stališči profesorja Pirjevca, čeprav se bomo morda v prihodnosti kritično oddaljili od tistega, kar nas je učil vsi mi dobro vemo, da je bil profesor Pirjevec naš mentor, tisti mislec, pedagog in človek, ob katerem smo se duhovno prebudili.

Študentje primerjalno književnosti pričakujemo, da bodo slovenski založniške hiše oziroma univerzitetne in znanstvene — raziskovalne ustanove, ki so zadolžene za socializiranje literarno — teoretskih filozofskih in estetskih del, prevzele odgovornost za tiskanje tistega dela duhovnega opusa profesorja Pirjevca, ki še ni zagledal luči dneva kakor seveda tudi za ponatiskovanje njegovih že znanih razprav. Zavedamo se, da je urejanje zapuščine profesorja Pirjevca zahtevno in napor no delo; zato nekdanji študentje profesorja Pirjevca obljublamo uredniškemu odboru njegove zapuščine vsvo pomoč, ki jo lahko nudimo.

Naj zdaj strnem svoje spominske vtise o pedagoški osebnosti profesorja Pirjevca. Univerzitetne profesorje ponavadi naslavljamo s frazo "tovariš profesor"; profesor Pirjevec pa ni bil naš "tovariš profesor" zgolj v frazi, ampak čisto zares, bil je naš profesor in naš tovariš! Žal je na naši Univerzi takih tovarišev profesorjev zelo malo. Ob študijskem stiku s profesorjem in tovarišem Pirjevčem smo doživeli univerzo v njenem izvornem, etimološkem pomenu: "universitas", skupnosti "universitas" kot skupnost vpraševanja po biti poezije, človeka in sveta, "universitas" kot skupnost resnice, "universitas" kot skupnost odprtosti za vse, kar je za univerzum!

To univerzitetno skupnost je profesor Pirjevec ustvarjal med nami in z nami. In prav zaradi te univerzitetne skupnosti smo se danes tukaj zbrali; kajti, od misleca, pedagoga in človeka, ki je živel skupaj z nami se moramo posloviti ne le vsak zase, ampak tudi skupaj. Ta skupnost: spoštovanja poezije, resnice in sočloveka je veliko, življenjsko delo profesorja Pirjevca, delo, ki ni zapisano na papirju, ampak je zapisano v nas, njegovih študentih. Zato smo zdaj, po smrti profesorja Pirjevca za usodo tega njegovega nenapisanega dela, ki je del nas samih, odgovorni mi sami, vsi mi, tukaj zbrani.

Boris A. Novak

IDEJNO ETIČNA VSEBINA IN PESNIŠKOST PESNIŠKEGA TEKSTA (osnutek)

Druga književna tema našega kongresa, "Vrednost idejne in etične ravni v strukturi književnega dela", zastavlja vprašanja miselne vsebine, ideologije, ideje, sporočila, resnice in angažiranosti umetnosti ter s tem ključne v zvezi s tisto problematiko, ki se začne s Platonom in ki sebi primerne eksplicite ne našla v literarnih znanostih, marveč skoraj izključno v filozofiji in estetiki, a je — in to je tu odločilnega pomena — prav v bistvu odločila usodo pesniškega in umetnosti, da je pravzaprav kar resnica te usode, ki ni drugega kot dogajanje radikalne problematičnosti pesništva in umetnosti. To je vsakokrat odločilna problematika; literarne znanosti se ji ne morejo izogniti, vendar pa kadar se je dotaknejo morajo vedno v večji ali manjši meri izdati same sebe, prestopiti strogo zarisano mejo svojega predmeta.

Če je že bilo treba vsaj bežno opomniti na tradicijo, ki vodi nazaj do Platona, pa je hkrati res tudi to, da je že veliko znamenj, ki dovoljujejo domnevo o nekakšnem prelomu. To je čas, ko gnoseološka estetika platonistično heglvskega tipa izgublja na svoji moči in se vedno bolj uveljavlja fenomenološko ontološka estetika, kar privede v obliki strukturalne poetike in v ekspanziji informacijsko teoretične estetike do bistvenih preorientacij v samih umetnostno literarnih znanostih, medtem ko hkrati poteka neka globoka in v vsakem pogledu vzburljiva notranja preobrazba v sami umetnosti, tako da se je za čas od začetka našega stoletja uveljavilo precej dosledno, zlasti pa zelo ostro, razlikovanje tradicionalne umetnosti od moderne, ki je v mnogih ozirih zelo zagoneten pojav.

Spričo teh prelomov in preobrazb je razumljivo, da razpolagamo danes z dvema, v bistvu popolnoma različnima in celo nasprotujočima si pojmovanema ideje in njenega pomena za celoto pesniškega dela. To preprosto dejstvo je za pričujoči prispevek odločilno. V situaciji v kakršni smo, je vprašanje ideje že zastavljeno in sicer kot konkreten in usodno zgodovinski problem, tako da sploh ni mogoče razpravljati o nekakšnih idejnih nasploh ter na čisto spekulativni način določati njihov delež v umetnosti.

Prepuštili se je treba nasprotju tradicionalnega proti modernemu in zato je najbolje že kar tu ugotoviti, da se takomimovanega moderna umetnost in pesništvo razumeta in konstituirata kot proizvajanje ter prav v tem imenu

zavračata vso novoveško preteklost in celo vso zapadnoevropsko tradicijo kot vladavino imitativno reprodukcije estetike in poetike. Za nas je zdaj odločilno, da je imitacija opredeljena kot obnavljanja in celo repertoja nečesa v naprej danega in določena, pa naj bo to takomimovanega objektivna stvarnost ali notranje življenje, čustvo ali ideja, logos ali smisel oziroma pomen. Posnemanje je načeloma isto kot lingvistični znak, ki je enotnost označevalca in označenca, vendar tako, da ima označenec v vseh pogledih prednost, je po izvornu prvi in mu je označevalec šele naknadno prirejen in prilagojen. Že iz tega je razvidno, da je za tradicionalni svet odločilna posebna vloga ideje, duha, pojma in smisla, ki pa jo moderna zavest z načelom proizvodnje energično spodbija ali pa vsaj na poseben način omejuje. Ta proizvodnja je namreč vedno že proizvodnja smisla in pomena, kar zahteva seveda destrukcijo znaka, torej strogo razlikovanje literarne oziroma označevalske ravnine od ravnine referenta, smisla in pomena. Prav iz takšnega razlikovanja, ki podeljuje primat označevalcu in ga ohranja samo še v njegovi arbitrarosti in diferencialnosti se porajajo takšne radikalne intencije, kakršna je npr. topografska poezija, od koder potem ni več daleč do simultane ali strojne umetnosti.

Nekaj je gotovo že očitno, in sicer to, da se je pomen ideje bistveno spremenil, saj je iz producenta postala produkt, iz vzhoda posledica, iz prvotnega nekaj drugotnega in izvedenega. Te oznake so le začasne in hočejo poudariti predvsem pomembnost dogajanja, ki so njihove prave razsežnosti že skrite. Poskušali se jim bomo nekoliko približati skozi premislek tradicionalnih struktur, se pravi z vpogledom v tisto bistveno potezo dvatisočletneletne posnemovalne estetike, ki se v njej najbolj neposredno razodeva vloga, pomen in narava ideje, to je tistega pojma, ki je osrednji predmet tega prispevka.

Sprašujemo se, kakšna je narava in kakšen je pomen ideje znotraj tradicije. Že Hippolyte Taine povelja, da "ima umetnina namen pokazati kako bistveno ali očitno značilnost popolneje in jasneje, kakor pa nam jo kažejo resnični predmeti." V ta namen si umetnik ustvari idejo o tej značilnosti in po tej ideji preobrazbi resničen predmet in ta novi predmet, ki je zdaj vsklajen z bistvom oziroma idejo, ima dostojanstvo ideala, je idealni predmet. Skozi

citirane Tainove besede govori seveda Hegel. Le da so njegove opredelilive prodornejše, njegove analize plastičnejše, njegove sodbe pa usodnejše — in pri Tainu ne najdemo ničesar, kar bi vsaj od daleč bilo podobno bleščeči misli o das sinnliche Scheinen der Idee.

Heglovo estetsko misel in njene derivate proglašamo ponavadi za gnoseološko estetiko. Morda bi bilo bolje reči imitacijsko-gnoseološka, ker je čutno svetenje ideje, se pravi ideji prirejeni predmet, natančno to, kar je posnemanje, ki vse od Aristotela naprej noče in ne more biti nobeno pasivno mehanično delovanje ter ima prav zato status spoznavanja, ali kot je zapisal Plehanov, mišljenja v podobah. Vendar pa pravi temelj te estetike še ni razkrit. Pokaže se šele ob konkretnem posnemovalskem postopku. Glede tega pa nam je Taine zagotovil, da se dogaja preobrazba resničnega predmeta ter spreminjanje naravnih razmerij med deli. Določnejši je Hegel, ki govori o pravem očiščenju, o odmetavanju vsega, kar je glede na skladnost s pojmom samo umazano naključje in gola zunanost. Posnemanje tedaj upodablja to ali ono bivajoče vedno zgolj glede na idejo, bistvo ali pojem, kar pomeni, da mora izginiti, treba je izbrisati, zanemariti in uničiti oziroma odstraniti vse, kar ni v skladu z resnico, t.j. z idejo ter je tako že v naprej nevredno ali ničevno. V Heglovi Logiki stoji stavek: "je torej samo še to, kar je ideja". Vse drugo, tisto, kar ni ideja, kratko in malo sploh ni, zato je, kar piše Platon, zgolj me on in ni resnično bivajoče, samo zato je nujno, da ga zanemarimo, odstranimo itd.

Že zdaj je jasno, da v gnoseološki estetiki ne gre le za spoznavno teoretično, marveč predvsem za ontološko problematiko, saj v njej živi in njo samo živi čisto določen pomen biti: sme namreč biti in resnično je samo to, kar je v skladu z idejo in bistvom, a to pomeni, da o biti in nebiti odloča ideja, ki daje sebi s tem pomen biti same, vendar tako, da se ta bit sama skrjuje in odtegne, kajti od zdaj naprej je samo še to, kar je ideja, vse drugo pa, ki tudi je, a ni ideja, kratko in malo sploh ni. Ta drugi je, ki ni ideja, ni nikakršna bit, ne velja nič, iz česar sledi, da zdaj ko je ideja dobila pomen biti, ni z bitjo kot tako nič, ker namreč "je samo še to, kar je ideja."

Vprašanje o pomenu in razsežnosti ideje ali miselne vsebine in strukturi pesniškega dela se je nepričakovano

pokazalo v posebni in nenavadni luči, ki jasno pokaže, da sploh ne gre za idejo v nekakšnem navadnem pomenu te besede, še manj pa za neko poljubno miselno vsebino. Ideja je tu bistvo in ima pomen biti, je torej najvišja instanca, ki je izvor in določilo vsega, kar sploh je. Pred nami je potemtakem temeljna metafizična zgodovinska struktura.

S temi ugotovitvami smo si slednjič pridobili tudi merilo, ki se z njim lahko orientiramo v najrazličnejših modernizmi in spremehab. Če naj se res kaj zares spremeni, potem je jasno, da mora biti to tak preobrat, ki bo obrat v samem pomenu biti in bo torej bitni obrat. S takšno mislijo se obračamo v konkretno situacijo. Predno pa lahko o njej sploh karkoli rečemo, se je treba vprašati, kaj naj bi tak obrat sploh bil, odkod naj bi prišel in kaj naj bi konkretno pomenil.

Vprašanja so sicer jasna, tudi njihova odločilnost glede nadaljnega razmisleka je očitna, vendar pa ni jasno, kje naj bi poiskali odgovore nanje? Pri in v umetnosti, a to zato, ker izhajamo iz utemeljene domneve, da je umetnost že dogajanje takšnega obrata. Ta domneva je seveda na prvi pogled nenavadna in to tem bolj, ker je vse doslej o umetnosti govora zgolj kot o posnemanju, posnemanje pa je opredeljeno kot uresničevanje ideje v pomenu biti in tako nikakor ni jasno, kako naj bi bila umetnost hkrati tudi obrat tega in takšnega pomena biti. V odgovor je treba upoštevati dejstvo, da ta Heglova formula o čutnem svetjenju ideje nastopa hkrati s spoznanjem o koncu umetnosti, se pravi o njeni bistveni insuficientnosti, ki se dovrši slednjič tako, da ideja docela zapusti umetnostno področje.

Heglovo misel o koncu umetnosti je treba seveda pravilno razumeti, za nas pa je važno, da bi dognali, kaj ta nenavadna, a radikalna nezadostnost pomeni v kontekstu našega spraševanja. Če umetnost ni zmožna in ni primerna za idejo, če ideja v umetnostnem mediju ne more biti to, kar je in potemtakem sploh ne more biti, potem lahko iz vsega tega sledi samo ugotovitev, da umetnost kratkoimnalo ni zmožna izvesti zares doslednega preziranja, zanikanja in uničenja vsega tistega, kar sicer je, a vendar ni, ker ni v skladu z idejo. Umetnost ni zmožna z dosledno redukcijo sveta in bivajočega na idejo, bistvo in pojem.

Kaj pa ta nezmožnost pomeni in kaj se v njej razkriva? Gotovo to, da tudi tisto, kar ni v skladu z idejo, vendar vedno je in nikakor ni nič. Tudi to, kar

je zgolj Platonov fainomenon in torej ni resnično bivajoče, še vedno je, če ne, ga sploh ne bi bilo mogoče ne prezirati in ne uničiti. Nezadostnost umetnosti je njena zavezanost temu je vsega, kar ni resnično bivajoče. Umetnost je očitno zavezana biti sami in biti kot taki in ni zmožna z biti, ki je ideja. Umetnosti ne gre za to, da bi bil svet po ideji, marveč da bi bil.

Nezadostnost umetnosti, kakršno tako dosledno uveljavlja Heglova estetika, zadostuje za domnevo, da se v umetnosti tako res že vedno dogaja obrat v pomenu biti. To pa ima več pomenov. Predvsem izgublja ideja pomen biti in postane spet ideja, a to tako, da se dogodi radikalna razlika med idejo in bitjo med biti-za-idejo in preprosto biti. To seveda ni zanikanje, ne izgon ideje iz strukture pesniškega dela, pač pa se ideja vrne v svoje prave mere, tako da bivajoče je, četudi ni v skladu z idejo. V tem trenutku pa ideja izgubi tudi funkcijo producenta in umetnost ni več njen produkt. Vloga proizvajanja pripade umetnosti, ki producira razliko med bitjo in biti-ideja, proizvajala in vodi idejo in vse bivajoče prav v to razliko, da se sleherni bivajoče pokaže prav v tej razliki, se torej pokaže hkrati kot to določeno bivajoče, se pravi kot utelešenje tega in tega bistva, hkrati pa se razkriva kot bivajoče, ki najprej in predvsem je.

Zdaj je morda stališče, ki se z njega obračamo h konkretnim dogajanjem že dovolj opisano. Zato se najbrž že takoj vsili naslednje vprašanje: če je umetnost bila že vedno proizvajanje, potem ni jasno, zakaj sodobna literatura s takšnim poudarkom prav sebe in samo sebe proglašala za proizvodnjo.

Našo ugotovitev, češ da je bila umetnost že vedno proizvajanje, je potrebno pravilno razumeti. Umetnost je to bila, a tudi ni bila: njena proizvajalska razsežnost se je vseskozi priknavala, zato je estetika tudi ni mogla nikoli zabeležiti. Umetnost je izhajala iz istega pomena biti kakor estetika in celotna metafizika, prav zato se je lahko v območju umetnosti dogajal obrat v pomenu, dogajalo se je razkrivanje razlike med bitjo in idejo. Vse pa kaže, da je danes položaj bistveno spremenjen. Če npr. Robbe-Grillet govori o tem, da morajo v moderni prozi stvari in kretnje najprej biti in da šele potem smejo biti tudi neka določena stvar, potem iz tega sledi, da moderna proza ne izhaja več iz ideje kot biti, marveč začneja že v razliki med biti in idejo.

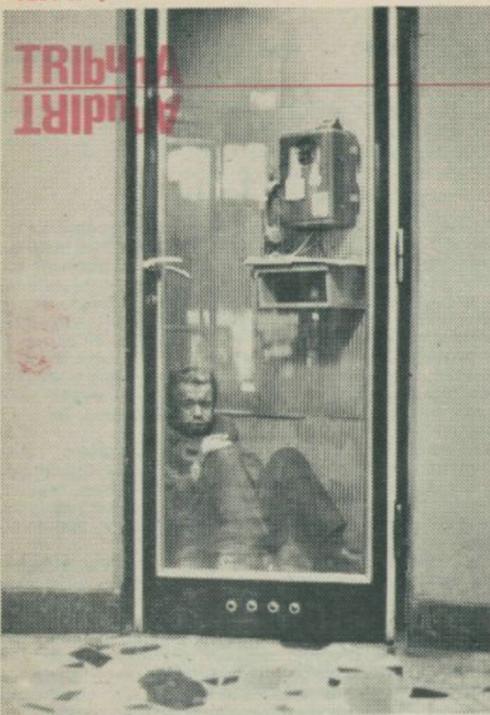
Ideja se danes očitno sploh ne more ve povzpeti v pomen biti.

V podobno smer kažejo tudi prava devanja literarne in umetnostne znanosti. Morda bo zadostovalo, če v zvezi s tem posebej omenim Lotmanja. V njegovih znanih predavanjih je umetniški tekst definiran kot model in je zato seveda način spoznavanja zunaj tekstovne stvarnosti, tako da bi bili treb Lotmanovo teorijo vpisati v rubriko gnoseološke estetike, kar so nekater njegovi francoski kritiki res tudi storili. Pri tem so spregledali, kako intenzivno Lotman poudarja, da resnični učinek t konfrontacije stvarnosti in njenega modela sploh ni nikakršno spoznanje v pravem pomenu te besede, marveč nek ireduktibilna razlika, ki prav v bistvu blokira vse spoznavne impulze, in k dobi sebi primerno osmislitev šele v tisti definiciji, ki pravi, da je umetnost zna ni neznane in to, vendar ne to. Umetnost kaže vedno nekaj znanega, s pravi, da kaže to ali drugo bivajoče tako, da ga prepoznamo kot to in to stvar. Bivajoče je torej vsklajeno svojim bistvom in pojmom, sicer nar ne bi bilo znano, in kot znano j natančno takšno, kakršno srečujemo vsakdanjem življenju. Toda to znan postane nenadoma neznan, spremenil s v neznanca. Umetnost prevaja ali proizvajava vse, kar je znano, v neznanu, oziroma v neznanost. Proizvajava tore bivajoče v tiste njegove "aspekte", ki s nam sicer neznan ter ga nam tako izmika. Bivajoče se umika v neznanost, s pravi samo vase.

Kakorkoli že lahko razložim Lotmanovo misel, važno je to, da uvaj nek svojevrstno ambivalentnost i dvodimenzionalnost: znani neznane, p čeprav tega, kar je ugledal, ne mis dovolj zvesto do kraja. Ta ambivalentnost preprečuje povratek ideje kot biti i ni v nacelu nič drugega kot že vnapr prisotna razlika med njima.

Dušan Pirjevec

D. Podmenik, F. Adam: ANALIZA »KLINIČNEGA« PRIMERA ŠTEPANJSKEGA NASELJA

BREZBARVNA NADALJEVANKA

Slika Štepanjskega naselja kot ga prikazuje naše dnevno in tedensko časopisje.

Analizirali smo 84 člankov, objavljenih v letih od vključno leta 1972. do vključno leta 1977. v Delu, Ljubljanskem dnevniku, Naši skupnosti, Delavski enotnosti, Komunistu in Občanu.

Po letih so članki zelo različno zastopani; tako sta iz leta 1972. samo dva članka, iz leta 1973. jih je šest, iz leta 1974. dvaindvajset, iz leta 1975. petnajst, iz leta 1976. enaintrideset in iz leta 1977. osem.

Vsebinsko analiziranih člankov lahko strnemo v štiri glavne teme:

— politiko stanovanjske gradnje pri nas na splošno in v Štepanjskem naselju kot posamičnem primeru;

— novice iz Štepanjskega naselja

— negativne lastnosti Štepanjskega naselja, oz. kritike stanovanjske gradnje pri nas na splošno in v Štepanjskem naselju kot posamičnem primeru,

— izjave bodočih in že prebivajočih prebivalcev v Št. naselju.

Posamezne teme so jasno strukturirane glede na čas, v katerem se o njih piše, tj. so aktualne samo v določenem času, ki je identičen s časom konkretnih dogodkov. Raziskujejo se glede na glasilo, ki o njih poroča: imajo bolj ali manj splošen pomen.

Najbolj aktualna in najslovesnejša pomena je, glede na zbrane podatke, problematika stanovanjske gradnje pri nas na splošno in še posebej v Štepanjskem naselju. O njej pišejo od leta 1972. do leta 1977. skoraj vsa glasila: Delo, Ljubljanski dnevnik, Delavska enotnost in Naša skupnost. Od 84 člankov obravnava to tematiko kar 60.

Kritika stanovanjske gradnje pri nas je postala aktualna v zadnjih dveh letih in to ob slabostih, ki so jih izkušali prebivalci, sosede in projektanti Štepanjskega naselja. O slabostih se ni pisalo mnogo, ampak goreče (o čemer bo še govora tudi v naši analizi); štiri članki v Delu in en članek v Komunistu leta 1976. ter trije članki v Ljubljanskem dnevniku ter en članek v Naši skupnosti leta 1977. (sicer pa to leto še teče);

Novice iz Štepanjskega naselja so tudi aktualne šele v zadnjem času in za ožji krog bralcev (predvsem za Moščane).

Posredovala jih je Naša skupnost leta 1976. štirikrat in leta 1977. dvakrat, Delo leta 1976. dvakrat in leta 1974. enkrat, Lj. dnevnik leta 1975. dvakrat in leta 1977. enkrat.

Izjave priseljencev v Štepanjsko naselje so bile aktualne v času dodajljanja prvih stanovanj. Analizirali bomo tri članke; ki jih je na to temo objavil Lj. dnevnik in sicer; dva leta 75. in enega leta 1976. ter članek, ki je bil objavljen v Delu leta 1975.

Struktura obdelanih člankov ne pove dosti.

Kljub temu pa lahko naredimo nekaj približnih zaključkov. Največ se je pisalo o stanovanjski gradnji in Štepanjskem naselju v letih 1974. in 1976. in to najpogosteje o problemih stanovanjske gradnje. Vsi članki iz leta 1972. ter 1973. se tudi nanašajo na teme stanovanjske politike. Kritike, izjave priseljencev v Št. naselje in novice iz Št. naselja so se pojavile v zadnjih letih, predvsem leta 1976.

Ne moremo si kaj, da ne bi (kljub pomankljivosti podatkov) naredili zaključka o enostranskem poročanju naših časopisov in to na večih nivojih.

Na časovnem; leto 1973. — leto poročanja o smernicah naše stanovanjske politike, leto 1974 — leto svetlih perspektiv našega gradbeništva leto 1975 — leto socialne bližine s priseljenci v najemna stanovanja, leto 1976 — leto prvih razočaranj itd. itd. ...

Na tematskem nivoju: kritika postane aktualna šele tedaj, ko je določena skupina nič manj kot življenjsko ogrožena ali pa, ko je ogrožen

Če poskušamo s pojmom družbe zajeti celoto odnosov, v katere stopa človek v trenutku svojega bivanja, družbenega bivanja, stopa zaradi časovnega premika, to je družbenega razvoja, v odnose, ki sicer v bistvu še vedno obstajajo družbeni odnosi, ki pa v veliki meri izgubljajo svojo pojavno, vidno obliko — v smislu vedno manjše dostopnosti razumu povprečnega človeka.

Hočemo reči, da povprečnemu človeku s premalo količino znanja, vedenja o družbenih pojavih, ki pa teži k razumevanju celote, to je družbe, celote družbenih odnosov, ni mogoče miselni postopek zajetja celote, to je: razumevanja fenomena družbenega bivanja. Če pa že izvrši akt zajetja, zaradi omejenosti svojega spoznanja ni zajel celote, kakor je želel, ampak — imenujmo to — kvazi-celoto, ki jo analizira in na podlagi svoje analize poskuša z akcijo za razrešitev protislovja celote (kvazi celote), ki ga je spoznal kot družbeno bivačnega. Vendar s "kvazi-akcijo, ki temelji na kvazi-analizi kvazi-celote, to je: akcijo, ki je pričela svoje življenje prav zaradi svoje HUDE POENOSTAVITVE resničnih družbenih odnosov, čeprav se nekaterih elementov kvazi-zaključkov ne more ovreči, ni mogoča rešitev problema, zaradi katerega je bila akcija v bistvu sprožena. To naj bo razumljeno tako v smislu posamezne akcije, kot akcije-principa.

Povedano se lahko razume v povezavi z dogodki na Erjavčevi cesti 29, namreč, vprašljiva je legitimnost bivanja mišljenja, v kolikor obstaja, in samega dejanja ljudi, ki so ga izvršili:

Kritiko bi lahko strnili v vprašanje: ali še lahko govorimo o resnični avtoriteti argumenta skupine, ki želi spreminjati obstoječe, ne da bi pri tem upoštevala konkretne družbene pogoje, celovitost vseh družbenih odnosov? (Ko govorimo o avtoriteti argumenta skupine, mislimo na sedem zahtev oziroma zaključkov skupine pod točkami 2, 3 in 4, ki jih povzemamo s ciklostiranega lista Hišnega sveta Erjavčeve 29 pod naslovom Dost gobjanja — hočemo !!!!!, ki jih je skupina delila občanom oziroma študen-

celoten projekt; novice iz Štepanjskega naselja se pojavijo šele, ko je naselje že naseljeno, ali so potemtakem namenjene tistim, ki tam živijo in, ki so z njimi že tako na tekočem; stanovanjska politika pa je nenehno prisotna.

Na nivoju občil. Ne da bi navajali podatke, lahko ugotovimo, da je izbor tematike omejen na posamezna glasila. Delo in Naša skupnost poročata o povsem različnih temah, prav tako Lj. dnevnik in Del. enotnost.

Tendencioznega in enostranskega poročanja, ki ga lahko ugotovljamo v primeru Štepanjskega naselja, ne moremo pozitivno vrednotiti zaradi deleža, ki ga je tako poročanje prispevalo k oblikovanju Štepanjskega naselja kot družbenega pojava. Štepanjsko naselje niso le bloki in Novem Kodeljevem, ampak tudi pojmi in predstave (v glavah bralcev idr. Slovencev oz. Ljubljančanov), ki so se v veliki meri oblikovale pod vplivom že omenjenega načina informiranja. Mnenje, ki si ga ustvarimo o Štepanjskem naselju s prebiranjem člankov je nerealistično in enostransko. (Seveda, če beremo članke po vrstnem redu, kot so izhajali in ob tem izključimo vsa druga znanja o dogajanjih v Št. naselju) O tem, kako je bilo Št. naselje za nekaj časa "izraz najnaprednejših tendenc naše samoupravne družbe", "spomenik solidarnosti" ideal družbenega dogovarjanja in kmalu za tem vir številnih razočaranj, kraj nesolidarnostnih stanovančev, arhitektonsko nezadovoljivo naselje in še marsikaj drugega, bomo govorili v naslednjem poglavju.

a) Družbeni standard in socialna problematika prebivalcev Štepanjskega naselja

V tem delu teksta poskušamo analizirati članke, ki neposredno obravnavajo problematiko Štepanjskega naselja. Članki datirajo iz različnih časovnih obdobij in tako je nastala analiza Št. naselja glede na njegov genetski ali etnološki vidik. Pred očmi se nam razgrne kup informacij, komentarjev, ki smo jih poskušali urediti v kar se le da smiselno strukturo.

Pri branju oz. analizi člankov smo bili pozorni na dva elementa: na družbeni standard in socialno življenje v Št. naselju, ter na reakcijo novinarjev, oz. preko njih javnega mnenja, na probleme in težave Štepanjskega naselja (od sedaj naprej ŠN). Že govorimo o težavah in problemih ŠN. Ali niso v letu 1973., ko se je začelo z načrtovanjem in gradnjo ŠN uporabljali čisto drugačne pojme, besede in sintagme? Kako je ŠN sploh postalo problematično oz. kako je sploh mogoče tako govoriti o njem, ko pa v člankih iz leta 1973. med drugim beremo naslednje: "Tako naj bi se človek v tem naselju ne počutil le izgubljena ovčka sredi betonskega pašnika, ampak kot človek, ki potrebuje mir, svež zrak in tople besede sonaseljenca. V istem članku se povdarja, da bo ŠN "ponos Ljubljane", da bodo tu stanovanja ceneje, vendar udobna in hitro zgrajena. Iz drugih člankov izvemo, da bodo gradbinci uporabljali najmodernejšie metode gradnje; tkzv. demonstracijsko gradnjo, ker da bo vse racionalizirano, to pa seveda zmanjša stroške in čas gradnje."

V članku iz 2. 6. 1973. (Delo) preberemo, da bodo zgradili dva centra: trgovsko družbenega ter upravnega. Skratka v načrtu je bilo vse upoštevano; od kavarne do šol in vrtcev, servisov itd.. V omenjenem članku pa je že znamenje konflikta, ki se je pojavil oz.; ki je bil registriran ter se je ponavljal skozi vsa leta: gre za cene stanovanj. Gradbinci so že takoj začeli odstopati od dogovorjene cene (3800 ND na m²), tako da je cena vrtočlovo rastla in se leta 1976. ustavila pri ceni okrog 7000 na m². Občina in tisti, ki so vodili solidarnostne gradnje so se tako sprijeli z gradbinci že v letu 1973.

V letu 1974, pa novinar B. Dolničar (Delo 12. 12. 1974) že dvomi v cenovitost stanovanj v ŠN ter v efektivnejše rezultate racionalizirane ter sodobne gradnje. Tu najdemo tudi "definicijo" ŠN, ki da je "demonstracijsko rajena sodobna stanovanjska soseska za okrog 10 000 prebivalcev". Omenjeni novinar takole komentira: "Čeprav ni mogoče zanikati, da bi se izvajalec v ŠN ne lotil gradnje na nov sodobnejši način, vendar je očitno, da je ob teh vzpodbudnih znanilcih ostalo "zidanje" cen stanovanj nespremenjeno, in za kupce povsem prikrito. To ugotovitev najzadnje potrjuje dejstvo, da je ljubljanski izvršni svet imenoval posebno komisijo, ki naj drobno prouči in razčleni ceno štepanjskih stanovanj."

Že kmalu potem, ko so se vselili novi prebivalci (časopisje je takrat

tom, ki pa so si v svojih formulacijah in trditvah "privoščile" precej netočnosti, namernih ali nenamernih, ki pa jih lahko v smislu možnih zaključkov imenujemo tudi demagoške, to je sleparske, zapeljivske, preračunane pač na kake predsodke, nepoučenost ali slabo razvito politično zavest.)

Zato je bilo početje skupine, če sledimo temu načinu razmišljanja, neresno, če že ne meji na igro, otroško igro absolventov in (kmalu) uradno priznanih intelektualcev socialistične samoupravne družbe, ki so še v večini, vsaj tisti, ki so poskušali celotno stvar teoretično osmisliti — pa jim nikakor ni šlo preveč od glave, DRUŽBOSLOVCI, to pomeni: družbeno kvalificirani ljudje za razumevanje družbenih dogajanj; akcija sama je izgubila utemeljenost in prizadevanju za Resnico, ker se njeni protagonisti pred njo niso aktivno vključili v reševanje omenjene problematike študentskih stanovanj tam, kjer je to mogoče, in s kanali, s katerimi je mogoče.

Kolegi so se tako sami izločili iz družbenih tokov in ne — kot trdijo, da so bili izločeni. To pa je bistvena razlika.

A. Fištravec

Pripis: ponovno o avtoriteti argumenta skupine: težko si je bilo biti na "čistem", kaj so v resnici trdili in kaj ne, ker so svoje trditve v pogovorih, ko so poskušali razrešiti omenjeni konflikt, na veliko preklicevali, jih imenovali neustrezno tiste, kar so želeli povedati ITD.

* Bralac naj upošteva, da so bile te vrstice napisane v dnehu "največje zaostritve" problematike na Erjavčevi cesti, 9. novembra letos. Zaradi določenih objektivnih in subjektivnih okoliščin člančič ni ugledal luči sveta na valovih Radia Student, kateremu je bil prvotno namenjen.

poročalo o veliki sreči družin; ki so se izselile iz nevzdržnih stanovanjskih razmer) je prišlo do protestov. V časopisu zasledimo negotovanja novih stanovančev zaradi pomanjkanja trgovin, igrišč vrtca; začeljo se pritožbe zaradi nesolidne gradnje (Delo, 9. 12. 1975).

V letu 1976. pa se v našem tisku v različnih rubrikah pojavijo informacije ter komentarji; ki nedvoumno govorijo o neuspehu ŠN in postavljajo pod vprašaj obljube politikov in gradbenikov. So pa ti članki polarizirani: na eni strani se v njih da prebrati slabo prikrito stigmatiziranje ŠN za geto in naselje napriloženih ljudi, na drugi strani je v nekaterih prispevkih očitna vehementna obramba "spornih" postopkov prebivalcev ŠN in polemika s kritiki.

Pravo kumulacijo plemičnih zapisov o ŠN pa je zaslediti po objavi članka "Bojijo se vrtcev", Delo 9. 3. 1976. in zlasti zapisa A. Puharjeve "Samoupravljanje po Štepanjsko", Delo 11. 3. 1976.. Tu se govori o zboru stanovančev ŠN, kjer so razpravljali o preureditvi dveh hišniških stanovanj v otroški vrtec in se pri tem za ta predlog izrekli negativno, čeprav je bila udeležba stanovančev na zboru 2 procentna. V omenjenih komentarjih na ta dogodek, zlasti pa v pisanju A. Puharjeve, je čutili ostro kritiko naslovljeno prebivalcem ŠN. Dalo bi se jo formulirati nekako v tem stilu: češ kaj bi se samo pritoževali čez kratkovidno gradnjo sosesk, ki pozablja na tako pomembne objekte kot je otroški vrtec ko pa lahko začasno rešimo ta problem s preureditvijo hišniških stanovanj in je graje vredno, da so se prebivalci ŠN odločili proti tej možnosti.

(NADALJUJE SE)

Nezakonita vselitev — za dva

LJUBLJANA, 8. jan. — Ob naši vesti, ki smo jo objavili 7. novembra, da je občinsko javno tožilstvo zahtevalo uvedbo kazenskega postopka proti osmim ljudem, ki so se nasilno vselili v vilo na Erjavčevi ulici 29 v Ljubljani, nam je občinsko javno tožilstvo posredovalo naslednje sporočilo:

»V zvezi z nezakonito vselitvijo v hišo na Erjavčevi ulici št. 29 v Ljubljani, s katero upravlja Ljubljanska banka, je občinsko javno tožilstvo v Ljubljani 30. decembra 1977 vložilo pred občinskimi sodiščem I. v Ljubljani obtožni predlog zoper Iztoka Saksido, Iztoka Jakca, rojenega 1953, in Anito, rojeno 1957, zaradi kaznivga dejanja nezakonite vselitve po čl. 182 KZ SRS. To namreč ni njuj prvi primer nezakonite vselitve, saj sta na enak način nasilno zasedla stanovanje OZD Agroštraj iz Ljubljane v ulici 28. maja št. 67 že 26. oktobra 1977.

Ovadbama zoper preostale prijavitelje, ki po podatkih preiskovalnega sodnika doslej takšnih kaznivih dejanj niso naredili, je bila v skladu z zakonitim pooblastilom člana 8/2 KZ SFRJ zavržena.

Kot se vidi iz zgoraj objavljene informacije v Delu, dne 9. 1. 1978, je zasedba vile na Erjavčevi 29 s tem dobila tudi značaj nezakonitega dejanja, toda nezakonitost samo za dva udeleženca te zasedbe, ki pa sta nasilno vselilev izvedla že drugič. To sta zakonca Saksida.

Začetek sodnega postopka proti obema zgoraj omenjenima zakoncem Saksida, ki imata mimgrede še majhnega otroka, nam kaže na več stvari, ki smo jih prisiljeni obravnavati, prisiljeni v tem smislu, da kot uredništvo časopisa in kot komunisti do takšnih postopkov države pač zavzamemo svoje stališče.

Prvič nam začetek sodnega procesa proti dvema udeležencema zasedbe na Erjavčevi 29 kaže na to, da so pri nas začeli razreševati zablodelo stanovanjsko politiko s pomočjo represije.

Drugič, da se krizna situacija v stanovanjski izgradnji in njena eksplozivnost (v njej se totalizirajo, kondenzirajo vsa protislovja naše družbe) skuša zaobiti, zakriti s tem, da tiste, ki nosijo breme te krize na svojih hrbtih, proglašajo za kriminalce in se jih s tem, s to oznako, zavrže ne samo kot tiste, ki jih ta problem trpinči, ampak predvsem kot tiste, ki so problem stanovanja hoteli rešiti mimo sistema, ki jim te rešitve ni omogočil.

Tretjič nam kaže na razredno naravnost (to je pozitivna stran) tega sodnega akta, ki deluje kot moment represivnega procesa razreševanja stanovanjske politike, ker kako drugače si lahko ta akt razlagamo, če vemo, da je stanovanjski problem, problem le za določene ljudi v naši družbi, za tiste, ki so siromašni, za tiste, ki niso vplivni, za tiste, ki prodajajo sebe kot delovno silo (za globlje razumevanje „stanovanjskega problema“ pri nas glej zadnji številko časopisa za kritiko ...).

In četrtič kaže na to, da se s tem poskuša zatajiti politizacija tega problema, politizacija, ki stoji izven okvirov legalnega (v Ljubljani je bilo leta 1977 že okoli 180 takšnih političnih nezakonitih aktov nasilne vselitve), kar pa kaže na to, da v okvirih legalnega ne obstaja nobena ali pa minimalne možnosti za pozitivno ali boljše rešeno razredno proletarsko razreševanje te problematike.

Zato zahtevamo, da se proti zakoncem Saksida takoj ustavi sodni postopek in se obratno na zatožno klop postavi tistega, ki je za takšno situacijo dejansko kriv (to bi bila lepa tema za akcijske kongrese ZKS in ZKJ). To pomeni, da naj se sproži kritična analiza dejanskega stanja stanovanjske izgradnje, v kateri mora dominirati predvsem zgoraj omenjena razredno proletarska naravnost, ki bo dala konkretne rezultate v konkretnem neblisknem času in sicer v smislu večjega števila novih in drugačnih stanovanj za tiste, ki jih najbolj rabijo, torej za siromašne, za tiste, ki nimajo vpliva ...

UREDNIŠTVO

TRIBUNA — ŠTUDENTSKI LIST
TRG OSVOBODITVE 1/II, soba
86.
telefon: 21-280
61000 LJUBLJANA

IZDAJATELJ

Univerzitetna konferenca Zveze socialistične mladine Slovenije —
Ljubljana, Trg osvoboditve 1/II

URADNE URE

Vsak delavnik od 10—13h
Začasno vlogo izdajateljskega sveta
opravlja PUK ZSMS — Ljubljana,
Priprava za tisk: Dnevnik, BEP, tisk:
tiskarna Ljudske pravice.

UREDNIŠTVO

Odgovorni in
Glavni urednik: Zajc Srečo
Bavčar Igor (Univerza), Erjavec Aleš
(Kultura), Kirn Srečo (Teorija)
Belak Vesna (Lektura in korektura)
Bratkovič Branko (Tehnična in likovna oprema)
Redni sestanki uredništva so ob
petkih ob 11h. Sestanki so javni!

STALNI SODELAVCI

Vogrinc Jože, Mastnak Tomaž,
Vidmar Igor, Pistotnik Zoran,
Lukan Blaž, Jurcan Svetomir-Miki,
Milošič Franc

NAROČNINA

Letna naročnina je 50,00 din za
dižake in študente, za ostale
75,00 din
Poštnina plačana v gotovini
Rokopisov ne vračamo

Uredništvo TRIBUNE objavlja več prostih delovnih mest

NOVINARJEV — DOPISNIKOV

Delo je honorirano, velja za določen čas. Pogojev, razen delovne vneme, pismenosti, statusa študenta in brezobzirnosti, ni.
Pridite. Vsak dan od 10 — 13.

Številka ziro računa:

50101—678—47303 z obveznim
pisom za Tribuno

Oproščeni temeljnega davka na
promet po pristojnem sklepu št.:

421-1/70 od 22. januarja 1973